

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

13^E JAARGANG

WOENSDAG 14 MAART 1928

No. 637

INHOUD.

Biz.

XVIIIE ZITTING VAN HET INSTITUUT INTERNATIONAL DE STATISTIQUE door Prof. Mr. H. W. Methorst	226
De slotakte inzake Belasting van Nederlanders in den Vreemde door Mr. E. H. von Baumhauer	228
Een dalende tendens voor het grootbedrijf? door J. Ratté	229
Over de Balans van het Ouderdomsfonds door K. Lindner met Naschrift door H. T. Hoven	231
Statistiek van de bedrijfsuitkomsten in den Landbouw door J. de Jong Saakes met Naschrift door J. H. Hageman	233
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het Rapport van de „Liberal Industrial Inquiry Committee” III. De hervorming van de begrooting en van het belastingstelsel door F. W. Forge..	234
AANTEEKENINGEN:	
De Jaarvergadering der Chamber of Shipping	235
Indexcijfers van scheepsvrachten	237
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Rectificatie	238
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	238—244
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: Mr. Q. J. Terpstra.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedlegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn. Stuart.

Redacteur-Secretaris: S. Posthuma.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 6729.

13 MAART 1928.

Het aanbod van geld voor particulier disconto bleef ook deze week weder vrij belangrijk, zoodat de noteering vrijwel onveranderlijk op 3¼ à 3¹³/₁₆ pCt. stond. Daarentegen bleef de vraag naar callgeld aanhouden en werd er herhaaldelijk 4¼ en 4½ pCt. betaald. Ook de prolongatierente bleef vrij vast; de noteering schommelde tusschen 3% en 4¼ pCt.

* * *

De binnenlandsche uitzettingen van De Nederlandsche Bank zijn in de afgelopen week weder vrij aanmerkelijk teruggegaan. De post binnenlandsche wissels daalde van f 59,4 miljoen tot f 56,3 miljoen. De beleeningen geven een vermindering van f 14,8 miljoen te zien. Het renteloos voorschot aan het Rijk vertoont een kleine stijging. Het klom van f 6 miljoen tot f 6,3 miljoen.

De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel onveranderd. De voorraad zilveren munt verminderde met f 100.000,—. De post papier op het buitenland bleef op dezelfde hoogte, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een stijging van f 3 miljoen te aanschouwen geven.

De biljettencirculatie daalde met f 15,3 miljoen. De rekening-courant-saldi van anderen vermeerderden met een kleine f 400.000,—. Het beschikbaar metaal-saldo steeg met f 2,8 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 56.

* * *

In den toestand van de wisselmarkt kwam deze week weinig verandering. De meeste goudwissels noteerden vrijwel iederen dag gelijk; alleen een kleine daling van de Skandinavische wissels valt te vermelden. De eenige wisselkoers, die nog geréégeld aan groote schommelingen onderhevig is, blijft de Peseta. Geopend op circa 42,—, werd zij aan het einde der week voor 41,60 verhandeld, maar gisteren was de stemming weder plotseling gekeerd en werd 41,92½ betaald.

* LONDEN, 12 MAART 1928.

De geldmarkt was veel vlugger ontdaan van de begin Maart, in den vorm van dividenden en aflosbare obligaties, toegevloede bedragen dan algemeen verwacht werd, zoodat gedurende de geheele vorige week geld eenigszins schaarsch was.

Goede prijzen werden dientengevolge voor het overnight geld betaald. Met het oog op het incasseeren van verdere belangrijke bedragen aan belasting voor het einde van de maand en de betaling van de door Italië en Frankrijk aan Engeland verschuldigde bedragen aan oorlogsschulden zullen de volgende weken getuige zijn van zeer belangrijke geldverschuivingen en onttekkningen aan de markt.

Disconto bleef onveranderd op 4¹/₈—³/₁₆ bij geringen omzet en kleine vraag voor buitenlandsche rekening.

XVIII ZITTING VAN HET INSTITUT INTERNATIONAL DE STATISTIQUE.

Bovenvermelde vereeniging is een internationaal lichaam, bestaande uit hoogstens 200 gewone en 20 eereleden, dat volgens de in 1885 vastgestelde statuten telkens om de twee jaren zijn zittingen houdt in de hoofdplaatsen der verschillende landen. Ditmaal kwam het op uitnoodiging der Egyptische Regeering van 29 December 1927 tot en met 5 Januari 1928 te Cairo bijeen. Nadat de leden op 27 December te Alexandrië door den Gouverneur officieel waren ontvangen, opende Koning Fouad I persoonlijk de XVIIIe zitting te Cairo, waarna de Minister-President Saroit Pacha in een welverzorgde openingsrede in de Franse taal de leden namens de Egyptische Regeering welkom heette. De ontvangst was allerhartelijkst. Zowel de Egyptische Regeering en officieele lichamen als particuliere instellingen en private personen beijerden zich om in dit land, met zijn van Europa geheel afwijkende mentaliteit, met zijn oude beschaving, zijn onnoembare kunstschaten, het verblijf voor de 60 leden en 40 invités (in totaal dus 100 deelnemers, waaronder 70 officieele gedelegeerden), die aan de zitting deelnamen, zoo aangenaam mogelijk te maken. Het Egyptische organisatie-comité had voor een goede regeling en uitnemende vergaderlokalen gezorgd. Er is flink gewerkt. Ouder gewoonte werden de rapporten, na door speciale sub-commissies uit het Instituut te zijn voorbereid, behandeld in 3 verschillende secties, n.l. die voor methode en demographie, die voor economische statistiek en die voor sociale statistiek, waarna de voorzitters der secties verslag deden van het verhandelde in de secties en de rapporten in de plenaire zitting verdedigden. De besluiten zijn zo spoedig mogelijk na de zitting in den vorm van „Voeux” ter kennis van de regeeringen der verschillende landen gebracht. Deze „Voeux” hebben geen bindende kracht, doch worden door alle ambtelijke bureaux gerespecteerd om het aanzien, hetwelk het Instituut als een der oudste wetenschappelijke internationale instellingen geniet.

Met voorbijgaan van een aantal onderwerpen, welke in de eerste en de derde sectie werden behandeld, zoo als de internationale nomenclatuur der doodsoorzaken (nomenclatuur-Bertillon), de registreering van geboorte en sterfte, de statistiek der migratie, de statistiek van het goederen- en personenverkeer, de statistiek der nationaliteiten, de verhouding van statistiek tot enquête, de statistiek der steden boven 250.000 inwoners, de internationale intellectuele statistiek, het onderwijs in de statistiek aan instellingen van Hooger Onderwijs en de crimineele statistiek, zullen we hier laten volgen den inhoud der conclusies waartoe men ten aanzien van economische onderwerpen is gekomen.

* * *

Op de voorlaatste zitting van het Instituut, te Rome, waren een aantal resoluties aangenomen, waarbij de wenschelijkheid uitgesproken werd, dat periodiek algemeene tellingen van de voortbrenging en het verbruik van de nijverheid in haren vollen omvang zouden gehouden worden. Daarbij werd nauwkeurig aangegeven, welke gegevens van de ondernemers gevraagd zouden moeten worden. Een van de laatste resoluties sprak de wenschelijkheid uit om, indien zulk een algemeene census niet met korte tusschenpoozen gehouden wordt, bijv. om de twee jaar, bovendien nog jaarlijksche of maandelijksche gegevens over de bruto-productie van de voornaamste bedrijfstakken te verzamelen.

In Cairo heeft het Instituut nu een aantal resoluties vastgesteld met betrekking tot de verzameling van dergelijke indices van de industriele bedrijvigheid.

Aanbevolen wordt, dat óók in landen waar geen algemeene census gehouden wordt, zoo mogelijk maandelijksche statistieken zullen worden samengesteld

van de waarden en hoeveelheden der verschillende producten, van de belangrijkste takken van industrie en wel zoo vaak als dit met den aard van die industrieën strookt. Deze statistieken waren aan te vullen met andere indices betreffende de productie der nijverheid als grondstoffen, aantal ovens, spil-uren, man-uren, enz., motorische kracht, sterkte personeel, totaal loonbedrag, aantal gewerkte dagen of uren. Bovendien ware te vragen naar waarde en hoeveelheid van de ontvangen orders, van den afzet en van de onuitgevoerde orders.

Ten einde internationale vergelijkingen mogelijk te maken, zou het wenschelijk zijn te beginnen met de samenstelling van statistieken en indices van de productie voor de navolgende takken van nijverheid in alle landen, waar zij van voldoende belang zijn, n.l. mijnindustrie, metallurgische nijverheid, de stalscheepsbouw, de fabrieken van locomotieven, rollend spoorwagematerieel en locomotieven, zoomede de verschillende branches van de textielnijverheid incl. kunszijde. Niet alleen met het oog op een vergelijking van de voornaamste takken van industrie in de verschillende landen, maar ook voor een behoorlijk overzicht van de geheele industrie in elk land, is het wenschelijk, dat ook gegevens verzameld worden, omtrent de takken van nijverheid, welke in het algemeen aan accijs onderworpen zijn, als de fabrieken van bier, gedistilleerd, tabak, suiker, lucifers en verder omtrent de fabrieken van meel, plantaardige oliën, zeep, leder, schoenen, kunstmeststoffen, houtslip en cellulose, papier en karton, glas, cement, steenen en pannen en de petroleumraffinaderijen.

Aangedrongen wordt op maandelijksche statistieken van de voortgebrachte hoeveelheden. Zijn maandelijks slechts niet rechtstreeksche indices van de toef of afneming van de productie te geven, dan moet de statistiek ten minste éénmaal per jaar verschijnen.

De resoluties over de statistiek van de werkelijke loonen, d.w.z. de loonen, waarbij rekening is gehouden met de waarde van het geld, beginnen met de algemeene opmerking, dat het noodzakelijk is, om tegelijk met de berekende werkelijke loonen ook de elementaire gegevens te publiceeren over de nominale loonen, over de prijzen en de arbeidersbudgets en een uiteenzetting te geven van de wijze van berekenen, zoodat de lezer in staat is zich een oordeel te vormen van de waarde der cijfers en bij onderlinge vergelijking de noodige reserves in acht te nemen. In het algemeen is een vergelijking van de schommeling in de werkelijke loonen in gelijksoortige beroepen in een zelfde land en over een zelfde tijdperk van meer betekenis dan een vergelijking van de hoogte van de werkelijke loonen op een gegeven tijdstip in verschillende landen. Toch kan laatstbedoelde vergelijking met het oog op bepaalde onderzoekingen volkomen gerechtvaardigd zijn.

Daarop volgen de resoluties over de werkelijke loonen als indices van de koopkracht der arbeiders. Voorop wordt gesteld, dat de te bezigen nominale loonen in beginsel betrekking moeten hebben op dezelfde arbeidseenheden, rekening houdend met den duur, de intensiteit en de productiviteit van dien arbeid. Als loon moet niet het eventueele tariefloon genomen worden, doch het totaalontvangen salaris, zooveel mogelijk met inbegrip van alle bijverdiensten, premies, bijdragen voor sociale verzekering ten laste van den werkgever, uitkeeringen, voordeelen in natura, de laatste in geld uitgerekend etc. Beschikt men niet over gegevens betreffende het totale loon, dan kan men desnoods ook gegevens benutten betreffende normaalloon of loonschalen.

Het type-budget, dat gebruikt wordt als grondslag der berekening voor de kosten van levensonderhoud, moet in beginsel omvatten alle noodzakelijke uitgaven, welke noodig zijn om aan de eventueele behoeften van een arbeidersgezin te voldoen, ten einde op deze wijze de koopkracht van het nominale loon te kunnen meten aan het totaal der goederen en diensten, die in het

normale leven van zulk een gezin voorkomen. Is het slechts mogelijk met een deel dezer uitgaven rekening te houden, dan moet duidelijk aangegeven worden, welke reserves daaruit voortvloeien.

Vergelijking van de werkelijke loonen kan eerst plaats hebben, indien de levenswijze van de onderzochte groep gedurende het geheele tijdperk van waarneming niet te veel afwijkt van het type-budget, dat de grondslag der berekening is geweest. De vergelijking is nog toelaatbaar, wanneer men geen groote verschillen krijgt, indien de type-budgets van de onderscheidene onderzochte groepen telkens op dezelfde wijze op elk dier groepen worden toegepast. Het gemiddelde (liefst het geometrisch gemiddelde) kan beschouwd worden als een goede benadering van het gezochte resultaat.

Heeft de vergelijking betrekking op groepen van arbeiders, voor wie de normale levensstandaard sterk verschilt als gevolg van den algemeenen economischen toestand, of van rasverschillen of klimaatverschillen of voor wie deze zich gedurende het tijdvak van waarneming aanmerkelijk heeft gewijzigd, dan kunnen de uitkomsten slechts beschouwd worden als een eerste benaderde aanwijzing van de betrekkelijke hoogte in de werkelijke loonen, hetzij gedurende den tijd van waarneming, hetzij van het eene land tegenover het andere land. Het is dan noodzakelijk de statistische resultaten aan te vullen met verklaringen der gegevens, met omschrijving der methoden van onderzoek en der in acht te nemen reserves, waardoor een betere appreciatie verkregen wordt van de strekking der verzamelde cijfers.

Met betrekking tot de *werkelijke loonen als indices van het levenspeil der arbeiders*, wees het Institut op de noodzakelijkheid om als basis de werkelijke inkomsten te nemen. Zoo mogelijk make men nog een tweede vergelijking, door bij de inkomsten van de arbeiders, die te voegen van de leden van zijn gezin, met dien verstande, dat als basis der berekening de totale inkomsten van het gezin worden genomen, met inbegrip van alle bijverdiensten.

In verband met de verscheidenheid der elementen, welke de levenswijze van een gezin karakteriseeren, is het onmogelijk om enkel door het naast elkaar plaatsen van twee getallen een vergelijking te treffen tusschen den levensstandaard van de verschillende groepen arbeiders, ook dan, wanneer bij de berekening geen belangrijke reserves behoeven te worden gemaakt. De statistische methode kan te dezen opzichte zeer goed aangevuld worden door de beschrijvende methode en door monographieën, waarin de details worden vermeld noodig voor een behoorlijk inzicht in het levenspeil der arbeiders, mede in verband met de zeden en gewoonten, economische omstandigheden en toestanden ten aanzien van bedrijf, klimaat en ras.

Ook nog van andere zijde is het probleem eener internationale loonstatistiek door het Institut bekeken. In de in 1925 te Rome gehouden zitting was een commissie benoemd om de loonen ook te beschouwen als *element der productiekosten*. Hierbij doen zich uit den aard der zaak weer andere moeilijkheden voor bij het streven naar internationale vergelijkbaarheid. Gelet moet o.m. worden op de hoeveelheid der voortgebrachte goederen en op de kosten, welke in verschillende vormen gemaakt moeten worden om die goederen voort te brengen. Een belangrijk voorbereidend rapport van de hand van Prof. Bowley van de London School of Economics and Political Science is te Cairo in behandeling genomen en gaf aanleiding tot interessante gedachtenwisseling. Besloten is, ten aanzien van dit punt, aan de Commissie te verzoeken haar onderzoek voort te zetten en verschillende sprekers uit te noodigen hun meeningen nader uit te werken. In de XVIIIe zitting, welke einde Augustus 1929 in Polen's hoofdstad gehouden zal worden, komt dit hoogst belangrijke onderwerp dus opnieuw in discussie.

Ten aanzien van *voorraadstatistieken van graan en suiker* is nog het volgende besloten.

Het Institut erkende de groote moeilijkheden, verbonden aan de samenstelling van een volledige en geregelde *statistiek der graanvoorraden* en waardeerde de pogingen, reeds door sommige Regeringen en particulieren in het werk gesteld. Echter bestond behoefte aan aanvulling en verbetering van de bestaande statistieken.

Daartoe is aanbevolen:

1. nauwkeurig na te gaan, voor elke graansoort afzonderlijk:

de plaats, waar de voorraden zich bevinden (bij den landbouwer, in de elevatoren, op weg, in de molens, enz.), het tijdstip, waarop de gegevens betrekking hebben en den aard der voorraden (graan, dan wel meel, herleid tot graan);

2. op 1 Januari, 1 Augustus en zoo mogelijk ook op 1 Maart, opgaaf te doen van den voorraad, aanwezig op de boerderijen (afzonderlijk de hoeveelheid bestemd voor uitzaai, en, zoo mogelijk, die voor eigen gebruik, voor voeding en voor verkoop), in molens, in elevatoren en andere entrepôts, en onderweg;

3. bij gebreke aan rechtstreeksche gegevens of ter aanvulling daarvan, indirecte gegevens te gebruiken, welke berekend zijn op den grondslag van den laatst vastgestelden voorraad, zoomede de sindsdien voortgebrachte en verbruikte, in- en uitgevoerde hoeveelheden;

4. in het wereldoverzicht voor de verschillende landen, naast de beschikbare, ook de benodigde voorraden aan te geven, zoomede te vermelden of deze als normaal of als minimum moeten worden opgevat, en over welk tijdvak de behoeften zich uitstrekken en de voorraden moeten dienen (eventueel voor elk land afzonderlijk);

5. dat een centrale instelling (bijv. het Institut International d'Agriculture) grafieken zou samenstellen, die voor elke graansoort, maar in het bijzonder voor de tarwe, zouden weergeven:

a. de *normale* seizoenschommelingen van de bruto wereldproductie, de hoeveelheid, bestemd voor uitzaai, en als het verschil hiervan de netto wereldproductie en
b. de *afwijkingen* tusschen de *werkelijke* cijfers in het loopende jaar en de bovenbedoelde *normale*, om op die wijze den invloed van het jaargetijde in rekening te kunnen brengen.

Ten aanzien van de *Statistiek der Suikervoorraden* was het Institut van oordeel, dat in de landen, waar alle binnen- en buitenlandsche suiker aan een fiscaal toezicht is onderworpen, de inachtneming der navolgende regels aanbeveling verdient.

Het is wenschelijk officieele statistieken samen te stellen en te publiceeren van de voorraden suiker, voor welke betaling van invoerrecht of accijns nog niet heeft plaats gehad. Als suiker is te beschouwen de ruwe suiker uit de centrifuges en de door raffinage verkregen gezuiverde producten; hieronder vallen niet de melasse, glucose en suikerhoudende artikelen. Voorts ware een jaarlijksche telling te houden van alle voorraden aanwezig in de entrepôts, met inbegrip der fabrieken enz.

Daarbij zou gebruik gemaakt kunnen worden van de registers van de belastingambtenaren, belast met het toezicht op de douane- en andere entrepôts (fabrieken enz.), in welke registers zijn ingeschreven de op- en uitslag uit entrepôt en de productie van ruwe suiker in deze fabrieken, ten einde aan de hand van deze gegevens in samenhang met de cijfers der jaarlijksche telling, geregeld voorraadstatistieken te kunnen samenstellen met tusschenpoelen van een maand of een andere periode. Ook is het in beginsel wenschelijk, dat bij vervoer van suiker geen afboeking uit de voorraadregisters van het entrepôt of de fabriek, enz., van waar verzending heeft plaats gevonden, geschiedt, alvorens bericht is ontvangen van aankomst op de plaats van bestemming (of van verlies

onderweg) en dat de betrokken instellingen in de verschillende landen de voorraadcijfers bij publicatie uitdrukken in geraffineerde suiker; in ieder geval moet steeds worden aangegeven, welke factor gebruikt is bij de omrekening van iedere afzonderlijke kwaliteit in geraffineerde of ruwe suiker.

De op deze wijze bewerkte statistieken van suikervoorraden moeten betrekking hebben op den laatsten dag der maand en moeten worden gepubliceerd in den loop der volgende maand.

* *

Dat de besluiten van het Institut International de Statistique ook door den Volkenbond op prijs gesteld worden, blijkt wel uit het feit, dat op uitnoodiging van dien Bond in het najaar een conferentie zal plaats hebben van chefs van statistische diensten der verschillende landen, teneinde onderling overleg te plegen over de beste wijze, waarop aan de na den oorlog genomen resoluties van het Institut inzake de economische statistiek gevolg kan worden gegeven. Op 19 Maart a.s. heeft te Genève een voorbereidende conferentie plaats, waartoe door de Economische Sectie van den Volkenbond, behalve vier harer leden, te weten Sir Sydney Chapman, Jahn, Neculcea, en Dr. Trendelenburg, uitgenoodigd zijn de heeren Prof. Pribram, Hoofd der Statistische Afdeling van het Bureau International du Travail, Olivetti van de Internationale Kamer van Koophandel, Dore van het Internationale Landbouw Institut, ondergeteekende als Secretaris-Generaal van het Internationaal Statistisch Instituut, zoomede de heeren Prof. Flux, Huber en Prof. Wagemann, resp. Chef van de Statistiek van het Departement van Handel te Londen, Directeur van de Algemeene Statistiek te Parijs en President van het Deutsche Statistische Bureau te Berlijn.

den Haag, 28 Febr. 1928.

H. W. METHORST.

DE SLOTAKTE INZAKE

BELASTING VAN NEDERLANDERS IN DEN VREEMDE.

Volk en parlement hebben gelukkig tijdig ingezien, dat het wetsontwerp ten deze ver beneden het peil bleef van wat men had mogen verwachten van het Departement van Financiën, dat toch zoo vele bekende figuren telt.

Terecht maant nu de heer Zuijderhoff tot dubbele voorzichtigheid bij de beoordeeling van het onverhoeds ingediend nadere ontwerp, dat zich nu tot successieheffing beperkt en in zoverre dus slechts in beperkter mate kwaad kan doen, doch het blijkt nog kwaad genoeg.

Wanneer men zich nu maar tot de Nederlanders had beperkt, die slechts kort in elk land blijven en nergens domicilie kiezen en welke in het Parlement niet onaardig „Zigeuners" werden gedoopt, dan zou men juist en alléén de klaploopers treffen en tóch het systeem van onze eigen fiscale wetgeving kunnen trouw blijven door Nederlanders zonder een positief domicilie elders een fictief domicilie binnen de landsgrenzen toe te kennen.

Immers niet het gezochte nationaliteitsbeginsel, doch wél het fictieve domicilie past in het kader onzer fiscale wetgeving. Wij noemen als voorbeelden den Nederlandschen diplomatieken dienst, binnenschippers of verlofgangers, die desnoods een domicilie mogen kiezen of anders worden aangeslagen, daar waar zij worden aangetroffen, wat dan als domicilie geldt; wie in het buitenland verblijft, wordt geacht domicilie te hebben, daar waar zijn gezin zich ophoudt enz. Het simpele aanhouden van een giro-rekening h.t.l. door een in en buiten Nederland reizend Indisch verlofganger werd in mijn praktijk al reeds als een domicilie uitgelegd, bij het ontbreken van een positief ander domicilie, zoodat — voortgaande in dien lijn, — de Nederlandsche pas, aangevraagd bij de Nederlandsche Regeering, die te 's-Gravenhage zetelt, ook wel als domiciliëgrond voor zulke anders domiciliëlooze

zigeuners kan gelden. Immers al of niet domicilie wordt „naar de omstandigheden beoordeeld". Men treft aldus alleen en in het kader der eigen wetgeving, wie men toch eigenlijk alleen treffen wil en naar billijkheid mag en niet ook al degenen, die met een werkelijk domicilie buitenslands daar al reeds in alle lasten binnen een ander kader deelen.

Men behoeft aldus ook niet de dwaasheid te begaan een paar belastinggronden, willekeurig uit ons belastingstelsel gegrepen, met eenige gelijkmatige, doch ongelijke belastinggronden uit een geheel ander vreemd systeem te vergelijken, in stede van ons geheele systeem met een ander fiscaal systeem in zijn geheel te vergelijken. Slechts dit laatste zou kunnen bewijzen in hoeverre Holland fiscaal een duur land is.

Ten onrechte echter nam men die mogelijkheid in de Tweede Kamer ook aan uit vergelijking van de enkele cijfers van het Comité van Verzet, waarop krachtens het Wetsontwerp de aftrek was gebaseerd. Deze bewezen alléén hoe willekeurig die aftrek zou zijn geworden en juist hoe weinig die rekening hielden met het totaal verschil van belastingdruk tusschen hier en elders.

Ware dit wetsontwerp niet verworpen, dan zou de fout van onvergelykbare cijfers tóch te willen vergelijken, zich in feitelijke toeneming van dubbele belasting hebben gewroken, die Volkenbond en Internationale Kamer juist terecht poogden tegen te gaan. Vermijding van dubbele belasting was daarbij hoofddoel, waarbij de „évasion fiscale" slechts de secundaire plaats innam van complementeerend tegenwicht, tegenover dubbele heffingen, die in de eerste plaats dienden afgeschaft.

Met de évasion fiscale werd bovendien daar niet bedoeld de vestiging in het buitenland, doch alléén het zwerven van zigeuners zonder ènig domicilie om aan elke directe belasting, in welk land dan ook, te ontsnappen.

De Regeeringsgemachtigde, die onlangs in de Kamer dit ontwerp verdedigde, heeft als Hollands bekwam expert destijds te Genève er zelfs niet weinig toe bijgedragen, dat deze beperkte opvatting van wat inderdaad évasion fiscale wél is in de bekende Volkenbondsresoluties werd vastgelegd.

Vijf fouten in het klein bestek van wat van dit ontwerp nog overbleef, schijnen mij dus andermaal te zijn gemaakt:

1o. keuze van nationaliteit in plaats van (fictief) domicilie bij aparte wet in stede van wijziging van de Successiewet en daar dan volgens den rechtsgrond, die hier tot dusver gold en ook elders wordt voorgestaan, ja, zelfs grondslag werd van het zich ontwikkelend internationaal fiscaal recht;

2o. vergelijking van onvergelykbare heffingen, die tot willekeur, onvoldoenden aftrek en dus toeneming van dubbele heffing zal leiden.

Het eene land heft bijv. weinig successierecht, doch is duur met andere heffingen; Amerika heft progressief naar de grootte van het bedrag en Holland voornamelijk naar den graad van verwantschap. Schenkingen zijn hier steeds belast, in Amerika slechts, indien zij kort vóór den dood plaats vinden.

De successiepercentages zijn ten onzent rechte al zeer hoog, doch in werkelijkheid eigenlijk nog hooger, doordat de heffing in korten tijd moet worden voldaan, zoodat snelle vrijmaking daartoe van minder courant vermogen de opbrengst vooral bij groote boedels sterk schaadt en dus nog extra kapitaalvermietigend werkt.

Principieele fouten hebben bij successie dus ook practisch groote gevolgen.

3o. De bepaling, dat de Nederlander in den Vreemde een vreemde heffing niet mag aftrekken, die hij óók verschuldigd zou zijn, indien hij wél hier te lande domicilie had.

Niet alleen als sub 2, doch nog sterker en onbillig-

ker zal hij krachtens deze nieuwe bepaling dubbel worden getroffen.

Wil men iets van de Volkenbondsresoluties over dubbele belasting in practijk brengen, dan moet men niet met de évasion fiscale en nog minder met dit ontwerp beginnen, maar wel met de wijziging van de Successiewet ter vermindering van dubbele belasting, ook voor ingezetenen, opdat aftrek mogelijk worde van wat een erfgenaam over het zelfde object ook nog aan den vreemden fiscus moet betalen. Door deze grove, veelvuldig voorkomende, onbillijkheid in onze Successiewet voort te laten bestaan, voert Nederland de genoemde percentages voor haar ingezetenen ook al dikveerf tot ver daarboven op, als de boedel onroerend goed in den vreemde omvat of ander vreemd actief, als bijv. sommige effecten, waarover de Federatie en Staten van Amerika veelal ook, dus dubbel, successierecht heffen, waardoor tevens kostbare dubbele formaliteiten noodig worden.

Door bij dit wetsontwerp die dubbele heffing tot Nederlanders in den Vreemde uit te breiden, breidt men een onbillijkheid en dubbele heffing niet alleen uit, doch treft men niet-ingezetenen en hun erfgenamen ook veel zwaarder. Immers deze zullen als regel hun vermogen geheel of voor een veel grooter percentage in het vreemde land hunner vestiging hebben belegd, dan een hier wonend Nederlander.

Veel vaker en veel zwaarder wordt de uitwonende Nederlander aldus getroffen.

40. Onjuiste uitbreiding van évasion fiscale, waaronder door den Volkenbond alleen zwervende „zigeuners” worden verstaan, tot hen, die in het buitenland gevestigd zijn en daar in alle lasten en lusten reeds mededeelen.

50. Wel te regelen de bijzaak van de évasion fiscale en dus wat in het voordeel van den fiscus is, doch niet eerst wat in het belang van den contribuabele is en ook bij den Volkenbond de hoofdzaak was, die toch minstens gelijktijdig en dan bij de juiste wet tevens diende te worden geregeld, nl. vermindering van dubbele belasting. Zonder dat zijn de schenkings- en successierechten hier op zichzelf toch al reeds onmatig hoog.

Het beste schijnt mij toe de zaak geheel te laten rusten en door matiger belasting en meer coulance die zigeuners tot wederverstiging te brengen. Zij zijn trouwens minder benijdenswaard en minder talrijk dan velen denken. Notarissen en advocaten weten, dat een goed deel hunner bestaat uit de nieuwe armen, die te oud zijn of de kracht missen om er zich weder boven op te werken. In een vreemde omgeving verzoenen zij zich met minder schroom met het harde feit, dat zij thuis den ouden stand niet meer kunnen ophouden en zij vegeteeren dan elders, hoezeer ook heimwee hen bekruipt.

Den geboren luxe-rentenier en belastingvluchtige treft men ook hier niet gemakkelijk. Museum-Directeuren weten reeds van opvraging van in bruikleen afgestane stukken; notarissen van abnormale opvraging van uitstaande hypotheeken. Gun hun het zwerfen en heimwee!

Een wet voor hen alléén weegt niet tegen de bezwaren op. Het blijft integendeel waardeering verdienen als door het Parlement aan de overlading met nieuwe wetten ook door verder veelvuldig afstemmen eenig paal en perk wordt gesteld.

Wil men ons toch per se weer met een wetsbepaling verrijken, dan doe men zulks bij de Successiewet en in het kader daarvan door uitsluitend belastingzigeuners een domicilie h.t.l. toe te kennen. Daarbij diene men nog op te passen, dat trekkenden uit hoofde van hun beroep (zeevaart e.d.) niet mede worden getroffen, bijv. een Nederlander zonder vreemd fiscaal domicilie wordt geacht h.t.l. te wonen, behoudens tegenbewijs. Wil men echter toch ook Nederlanders met domicilie in den Vreemde treffen, dan dienen de bepalingen, die niet elken aftrek toelaten toch min-

stens te vervallen (dus beide laatste alinea's van art. 4).

Volgens ons is echter alléén wetswijziging tot vermindering van dubbele successiebelasting ook voor ingezetenen urgent.

Mr. E. H. VON BAUMHÄUER.

EEN DALENDE TENDENS VOOR HET GROOTBEDRIJF?

Aan de dezer dagen door de Rijksverzekeringbank gepubliceerde „Statistiek der ondernemingen” moge wat meer aandacht dan gewoonlijk worden geschonken; niet zoozeer, omdat deze publicatie met bekwaamen spoed is verricht en thans de gegevens over het jaar 1925 zijn verschaft, dan wel, omdat de gepubliceerde statistieken de vraag doen rijzen, of in ons land de positie van het „grootbedrijf” een dalende tendens vertoont.

Wanneer men toch uit deze gegevens een algemeene conclusie kan trekken ten aanzien van de ontwikkeling van den omvang der ondernemingen, dan is dat geen andere, dan dat het kleinbedrijf de laatste jaren aan beteekenis wint en het grootbedrijf aan beteekenis verliest.

Wij zullen uit de door de Rijksverzekeringbank gepubliceerde statistische gegevens het niet onwaarschijnlijke dezer conclusie toelichten. Niet zonder opzet is een zoo vage uitdrukking vooralsnog geboden.

Er is immers slechts vergelijking mogelijk der jaren tot en met 1921 en 1925. De statistiek der ondernemingen over de jaren 1922, '23 en '24 is nog niet gepubliceerd.

Bovendien — en hierop wijst het verslag met nadruk — zijn in de Ongevallenwet wijzigingen aangebracht krachtens de wet van 2 Mei 1921. De voornaamste wijziging betreft de uitbreiding van den verzekeringsplicht tot alle bedrijven, voor zoover zij niet bij de wet zelve van den verzekeringsplicht zijn vrijgesteld.

Het valt, daar de statistieken der jaren 1922/'24 niet beschikbaar zijn, niet met eenige zekerheid te zeggen, of de uitbreiding der wet van grooten invloed is geweest op de verhouding tusschen de groepen ondernemingen, welke statistisch bewerkt zijn, maar, omdat de groote toeneming van zowel het aantal ondernemingen, als „type-werklieden” gevonden wordt in den bedrijfsgroep XVIII „Handel en verkeerswezen”, kan men aannemen, dat voor de andere bedrijfsgroepen de wetswijziging van betrekkelijk bijkomstigen invloed is geweest.

	1921		1925	
	absolute cijfers	%	absolute cijfers	%
Aantal ondernemingen.				
Totaal	108.196	100	169.166	100
Handel en verkeer	25.632	23,69	65.927	38,97
Overige bedrijfsgroepen...	82.564	76,31	103.239	61,03
Aantal type-werklieden ¹⁾				
Totaal	974.499	100	1.182.671	100
Handel en verkeer	263.374	27,03	405.094	34,25
Overige bedrijfsgroepen...	711.125	72,97	777.577	65,75
Verzekerd loonbedrag.				
Totaal	1.417.536.384	100	1.447.133.618	100
Handel en Verkeer	433.708.651	30,60	538.084.076	37,18
Overige bedrijfsgroepen...	983.827.733	69,40	909.049.542	62,82

¹⁾ 1 type-werkman = 300 arbeidsdagen per jaar.

Met inachtneming van de hiervoor aangeduide beperking, blijkt in ieder geval een sterke toeneming van het aantal ondernemingen naast een heel wat geringere toeneming van het aantal type-werklieden. Ook de looncijfers vertoonen een ander beeld, waarover straks echter nog een enkele opmerking.

Vergelijken wij thans allereerst den omvang der verschillende bedrijfsgroepen in 1921 en in 1925, hetgeen het beste geschieden kan in de volgende tabel, waarin men vindt de verhoudingscijfers en de absolute cijfers der type-werklieden, de beste maatstaf van den omvang der groepen, naast het aantal en de verhoudingscijfers der ondernemingen.

Bedrijfsgroep.	Aantal type-werklieden in % van het totaal.		Absolute cijfers.		Aantal ondernemingen in % van het totaal.		Absolute cijfers.	
	1921	1925	1921	1925	1921	1925	1921	1925
Aardewerk, glas, kalk etc.	3,46	2,81	33.663	33.291	1,20	0,69	1.301	1.160
Diamant etc.	0,15	0,45	1.437	5.330	0,52	0,20	560	345
Boek en steendrukkerijen	2,53	2,17	24.680	25.632	1,25	0,89	1.357	1.506
Bouwbedrijven.....	16,39	12,55	159.749	148.398	27,62	21,32	29.879	36.070
Chemische nijverheid.....	2,50	2,86	24.385	33.782	1,46	1,04	1.584	1.763
Hout- kurk- stroobewerking	3,79	3,16	36.937	37.382	1,55	3,63	7.089	6.147
Kleding en reiniging.....	3,93	4,70	38.334	55.636	1,53	4,29	1.660	7.265
Kunstnijverheid	0,02	0,01	189	129	0,05	0,03	58	55
Leder, wasdoek, caoutchouc.....	2,17	1,86	21.143	21.961	5,06	2,97	5.472	5.020
Oer, steenkolen, turf.....	3,29	3,05	32.008	36.083	1,51	0,72	1.639	1.216
Bewerking van metalen	3,84	3,35	37.454	39.568	8,38	4,08	6.902	6.902
Verv. van stoom en andere werktuigen	5,49	4,68	53.493	55.347	4,04	3,04	4.368	5.137
Scheepsb., vervaardiging van rijtuigen	4,10	2,67	39.977	31.582	1,99	1,27	2.149	2.145
Papier enz.	1,52	1,44	14.791	17.003	0,69	0,45	748	758
Textiel-nijverheid	5,96	5,61	58.098	66.387	1,17	0,55	1.261	931
Vervaardiging gas en electriciteit..	1,92	1,45	18.696	17.094	0,42	0,41	453	685
Bereiding voedings- en genotmiddelen	11,91	12,93	116.091	152.972	14,87	15,45	16.084	26.134
Handel en verkeerswegen	27,03	34,25	263.374	405.094	23,69	38,97	25.632	65.927
Totaal			974.499	1.182.671			108.196	169.166

In de statistiek der Rijksverzekeringbank worden, naar den omvang, de ondernemingen verdeeld in VII groepen:

- I met minder dan 5 werklieden per onderneming
- II " 5- 9 " " "
- III " 10- 49 " " "
- IV " 50-199 " " "
- V " 200-499 " " "
- VI " 500-999 " " "
- VII " 1000 of meer " " "

De eerste groep noemt men *kleinbedrijf*; groep II en III te zamen *middenbedrijf*; groep IV, V, VI en VII vormen het *grootbedrijf*.

Een overzicht van den omvang dezer groepen vindt men over de periode 1903-1925 (met onderbreking 1922-'24) hierna.

Gemiddeld aantal type-werklieden per onderneming.

	minder dan 5	5/9	10/49	50/199	200/499	500/999	1000 en meer	klein-bedrijf	midden-bedrijf 549	groot-bedrijf	geheele industr.
1903	142	509	1501	69	245	563	2.985	142	964	140	682
1913	130	561	1.795	84	298	645	2.773	130	1.109	194	750
1914	117	585	1.882	87	298	652	2.957	117	1.165	209	674
1915	116	565	1.824	86	292	631	2.870	116	1.135	202	696
1916	120	574	1.839	86	289	635	2.959	120	1.154	203	750
1917	121	579	1.865	84	294	627	3.134	121	1.174	200	763
1918	113	574	1.847	83	294	599	3.058	113	1.189	188	741
1919	120	561	1.814	83	293	632	3.052	120	1.159	197	816
1920	124	577	1.872	87	291	664	2.981	124	1.196	218	937
1921	128	576	1.859	86	297	648	2.929	128	1.182	212	903
1925	143	604	1.872	89	294	613	2.513	143	1.132	214	700

Naast deze absolute cijfers volgt de tabelsgewijze opgave der verhoudingscijfers, d.w.z. de percentages van het totaal.

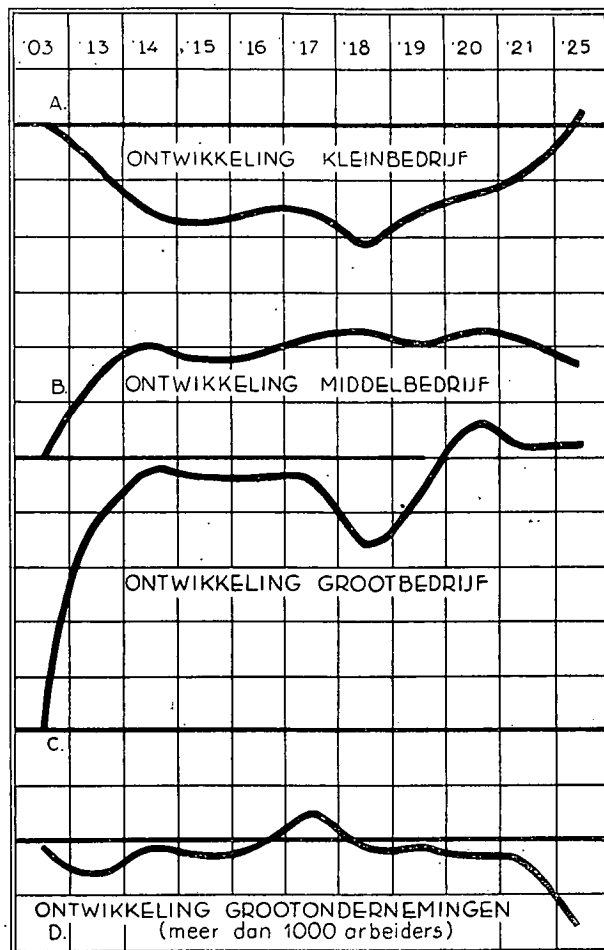
Verdeeling van de ondernemingen naar gelang van het aantal type-werklieden over de verschillende grootte-classes 1903-1921 en 1925.

Grootte klassen.	1 type-werkman = 300 dagen											
	in % van het totaal per jaar.											
	1903	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1925	
I minder dan 5 werklieden	15,1	13,5	13,6	13,4	12,7	12,5	12,1	11,5	10,2	10,9	16,4	
II 5- 9	10,2	8,3	7,7	7,6	7,6	7,6	7,2	7	6,5	6,8	9	
III 10- 49	25,5	21,1	20,7	20,4	20,5	21,1	21,9	20,6	19,3	19,6	19,9	
IV 50-199	20,4	19,8	19,7	19,6	19,9	19,7	20,9	20,7	19,9	20,1	17,7	
V 200-499	10,6	12,2	12,5	11,8	11,8	12,4	12,3	12,5	12,5	11,9	10,7	
VI 500-999	5,1	7,2	7,7	8,9	8,7	7,9	7,1	7,8	9,8	9,2	7,1	
VII 1000 of meer	13,1	17,9	18,1	18,3	18,8	18,8	18,5	19,9	21,8	21,5	19,2	
Kleinbedrijf	15,1	13,5	13,6	13,4	12,7	12,5	12,1	11,5	10,2	10,9	16,4	
Middenbedrijf (549 werklieden)	35,7	29,4	28,4	28	28,1	28,7	29,1	27,6	25,8	26,4	28,9	
Grootbedrijf	49,2	57,1	58	58,6	59,2	58,8	58,8	60,9	64	62,7	54,7	

Deze tabellen geven aanleiding tot de conclusie, dat de beteekenis van het kleinbedrijf na een aanvallende daling, wederom toeneemt en het peil van 1903 heeft overschreden, zowel wat betreft het aantal ondernemingen en verhouding tot het geheel, als het gemiddeld aantal type-werklieden per onderneming.

Ten einde ook voor de andere groepen deze ontwikkeling nog duidelijker te demonstreeren, is deze weergegeven in een grafiek (I). In a. ziet men de curve van het gemiddelde aantal type-werklieden in het kleinbedrijf in de periode 1903-1925; in b. voor het middenbedrijf; in c. voor het grootbedrijf.

In d. evenwel is de curve gegeven voor de aller-grootste ondernemingen en daaruit blijkt een vrij sterke daling van den omvang der groot-ondernemingen in ons land.

Ook nog anderszins is de verzwakkende positie van het grootbedrijf na te gaan.

Wanneer wij vergelijken de posities der Bedrijfs-groepen, onderscheiden in klein-, midden- en grootbedrijf, dan merken wij daarbij ook op, dat de omvang der bedrijfstgroepen, waarin het grootbedrijf het sterkst ontwikkeld is, verhoudingsgewijs ongunstiger wordt.

Verdeeling van het aantal type-werklieden der bedrijfs-groepen naar klein-, midden- en grootbedrijf.

Bedrijfsgroep	Kleinbedr. minder dan 5		Middenbedr. 5-49		Grootbedr. 50 en meer	
	absoluut	%	absoluut	%	absoluut	%
	Aardew. glas en kalk	710	2,1	9.051	27,2	23.530
Diamant	242	4,5	1.830	34,4	3.258	61,1
Boek- en steendruk-kerijen	1.392	5,4	10.639	41,5	13.601	53,1
Bouwbedrijven	39.070	26,3	67.209	45,3	42.119	28,4
Chemische Nijverheid	2.119	6,3	7.447	22	24.216	71,7
Hout-, kurk en stroo-bewerking	6.352	17	16.795	44,9	14.235	38,1
Kleding en reiniging	7.804	14	23.772	42,7	24.060	43,3
Leder, wasd., caoutch.	5.256	23,9	5.837	26,6	10.868	49,5
Oer, steenkolen, turf	564	1,6	2.542	7	32.977	91,4
Bewerking v. metalen	9.077	23	9.307	23,5	21.184	53,5
Stoom- en andere werktuigen	5.625	10,2	9.225	16,6	40.497	73,2
Scheepsb.-rijtuigen etc	2.252	7,1	4.731	15	24.599	77,9
Papier	728	4,3	4.296	25,3	11.979	70,4
Textiel-nijverheid	684	1,0	5.126	7,8	60.577	91,2
Gas en electriciteit	605	3,5	3.466	20,3	13.023	76,2
Bereiding voedings- en genotmiddelen	35.242	23	40.312	26,4	77.418	50,6
Handel en verkeer	75.600	18,9	118.745	29,6	206.317	51,5

Bedrijfsgroepen, waarin het grootbedrijf meer dan 70 % type-werklieden omvat.

	% van het tot.		absolute cijfers	
	1921	1925	1921	1925
	Oer, steenkolen, turf	3,29	3,05	32.008
Textielnijverheid	5,96	5,61	58.098	66.387
Scheepsbouw en rijtuigb...	4,10	2,67	39.977	31.582
Stoomen anderewerktuigen	5,49	4,68	53.493	55.347
Chemische Nijverheid	2,50	2,86	24.385	33.782
Aardewerk, glas en kalk	3,46	2,81	33.663	33.291
Papier	1,52	1,44	14.791	17.093
Gas en electriciteit	1,92	1,45	18.696	17.094
	28,24	24,57	275.111	290.569

Bovenstaande cijfers illustreeren ook een bepaalde tendens tot verzwakking van die bedrijven, waarin het grootbedrijf overheerscht.

In het overigens verschafte statistische materiaal ten aanzien van de dagloonen, kan men moeilijk aanwijzingen vinden, welke de door ons opgemerkte tendens nader demonstreeren. Het loon in de bedrijven met sterk grootbedrijf volgt vrij nauwkeurig het gemiddelde loonpeil. In 1903 was het loon in die bedrijven lager dan het gemiddelde; in 1913 was het er weinig boven en dit bleef zoo tot 1921, toen in deze bedrijven het loon beneden het gemiddelde zank, zij het een betrekkelijk geringe fractie. In 1925 is de oude verhouding weer terug.

Intusschen lijkt het mij, dat hier geen aanwijzingen zijn te vinden.

Daar is wel een ander opmerkelijk verschijnsel.

Wanneer men, zooals in de navolgende tabel, de gemiddelde dagloonen vergelijkt, dan blijkt, dat de 7 bedrijfsgroepen, welke in 1903 boven het gemiddelde uitgingen, in den loop der jaren er vrijwel steeds boven bleven en er ook in 1925 nog boven uitgingen; slechts 2 groepen kwamen er bij.

Deze gelijkmatigheid wijst er wel op, dat er in de laatste 25 jaar in de onderlinge loonsverhoudingen betrekkelijk weinig veranderd is.

Resumerend, meenen wij dus, op grond der hier behandelde statistische gegevens, te kunnen concluderen:

- tot een stijgenden omvang van het kleinbedrijf;
- tot een dalenden omvang der „grootondernemingen”.

Intusschen is deze conclusie te aanvaarden niet een zeker voorbehoud. Zooals wij reeds opmerkten, missen wij de jaren 1922—'24 en bestaat niet voldoende overzicht omtrent de gevolgen der wetswijziging 1921. Maar de hier geconstateerde — en ook elders reeds opgemerkte — tendens, voornamelijk die der uitbrei-

Gemiddelde dagloonen.

Bedrijfsgroep	1903	1913	1921	1922	1925	% groot-bedr.
	Aardewerk etc.	140	167	413	385	347
Diamant etc.	328	279	713	685	672	61,1
Boek en steendrukkerijen	156	181	477	470	434	53,1
Bouwbedrijven	171	200	540	515	437	28,4
Chemische Nijverheid	168	196	480	466	425	71,7
Hout, kurk, stroobewerking	149	174	439	421	371	38,1
Kleding en reiniging	107	123	309	311	298	43,3
Leder etc.	132	143	361	347	314	49,5
Oer, steenkolen, turf	141	215	605	549	489	91,4
Bewerking van metalen	141	166	397	374	349	53,5
Stoom- en andere werkt.	185	212	482	455	409	73,2
Scheepsbouw, rijtuigbouw	169	207	519	459	417	77,9
Papier etc.	136	165	397	397	371	70,4
Textiel	119	146	362	356	337	91,2
Gas- en electriciteit	177	218	595	586	578	76,2
Voedings- en genotmiddelen	155	174	418	390	357	50,6
Handel en verkeer	188	211	549	467	443	51,5
Gemiddelde	162	189	485	445	408	

ding van het kleinbedrijf, is toch een te opmerkelijk verschijnsel, dan dat er geen aandacht aan zou worden geschonken.

Men nam algemeen aan een steeds grooter worden de betekenis van de „grootonderneming”. Moet men te dien aanzien komen tot een herziene opvatting?

Kan men reeds nu speuren naar de oorzaken?

Zal wellicht blijken, dat deze „inzinking” slechts van tijdelijken aard is?

De „grootonderneming” had reeds aardig burgerrecht verkregen in ons land, zooals blijkt uit het volgende, samenvattend staatje:

Soort onderneming:	Aantal	
	met meer dan 1000 arbeiders	met 500-999 arbeiders
Overheid en semi-overheid	9	—
Fabrieken	23	48
Mijnen	6	—
Metaal-industrie c.a.	10	18
Textiel-industrie	11	21
Bankiersbedrijven	6	2
Transportbedrijven ¹⁾	8	4
Tramwegondernemingen	4	2
Handelsondernemingen	10	5
Ziekenhuizen	2	2
Aannemerij	1	3
Winkelbedrijf	1	3
Typografie c.a.	—	4

¹⁾ Exclusief zeevaart-reederijen.

Hoe dit alles ook zij, de hier gerangschikte gegevens zijn belangwekkend, prikkelen tot overwegen, en wellicht tot een verder onderzoek. Er is — ook in het bedrijfsleven — voor ieder verschijnsel een oorzaak; het is alleen vaak buitengemeen moeilijk, die oorzaak op te sporen en zoo zal het vermoedelijk hier ook het geval zijn. Naar die oorzaak te zoeken is echter m.i. wel de moeite waard.

J. RATTE.

OVER DE BALANS VAN HET OUDERDOMSFONDS.

Het naschrift, dat de heer Hoven aan mijn opmerkingen op de bladzijden 192—194 heeft toegevoegd, bewijst, dat sommige van die opmerkingen verkeerd begrepen konden worden. Of dit geheel aan mij te wijten is, meen ik te mogen betwijfelen. Tot mijn leedwezen mag ik den heer Hoven zijn nog niet beleden vergissingen echter niet schenken. Het is van publiek belang, dat het bedrijf der V.O.V. althans in gezaghebbende tijdschriften niet op onjuiste gronden wordt aangevallen zonder dat daarop een weerlegging volgt. De indeeling van het navolgende is die van het naschrift.

ad 1. De heer Hoven meent — hoewel ik het tegendeel uitdrukkelijk heb geconstateerd — te kunnen volhouden, dat mij bij de samenstelling van mijn verslag voor de Commissie van Vuuren bebleken was, dat de sterfte bij de V.O.V. (groepen b en c) beneden

de verwachting zou zijn gebleven. Zijn citaat uit blz. 21 van mijn inleiding tot de balans van het Ouderdomsfonds stelt althans een der oorzaken van zijn misvatting in het licht. Uit de daarin voorkomende opmerking, dat voor de afleiding der premïën, geheven van de groepen b en c, gebruik is gemaakt van de kansen der vijfde ambtenarentafel, trekt hij ten onrechte de slotsom, dat deze tafel zonder meer als sterftegrondslag gekozen was. De grondslag der premïën van de groepen b en c is volledig omschreven in het den heer Hoven bekende „Verslag betreffende de premïën en „uitkeeringen bij de Vrijwillige Ouderdomsverzekering” van Maart 1919. Daaruit blijkt, dat de vijfde ambtenarentafel inderdaad gebruikt is, doch als een tafel, welke de sterfte weergeeft onder actieven en gepensioneerden (validen en invaliden) te zamen. Juist omdat werd aangenomen, dat de onder de verzekerden der V.O.V. te verwachten sterfte gemiddeld lager zou kunnen zijn, is op deze tafel met behulp van invaliditeitskansen en sterftekansen van invaliden een berekening gegrond, welke practisch neerkomt op een aanmerkelijke verlaging der als uitgangspunt gekozen sterfte. Aanvankelijk, d.w.z. gedurende de eerste jaren na sluiting der verzekering, ligt de aldus geconstrueerde sterfte (op hogere leeftijden zelfs aanmerkelijk) beneden de sterfte onder actieven volgens de ervaring van het pensioenfonds.

Ik herhaal thans, dat een vergelijking der ervaring met den sterftegrondslag der tarieven b en c noch op de bladzijden 85 en 86 van het rapport der Commissie van Vuuren noch in de balans van het Ouderdomsfonds plaats vond. Het komt mij voor, dat de heer Hoven, althans vóór zijn repliek, zich had op de hoogte moeten stellen eer hij mijn uitdrukkelijke verklaring tegensprak.

ad 2 en 3. Wie van eenig verzekeringsbedrijf — al is het dan een Staatsbedrijf — beweert, dat zijn netto-premïën op onvoldoenden grondslag zijn berekend en hooger hadden moeten zijn, moet in staat zijn vóór die bewering aannemelijke gronden te noemen.

Als zoodanig kan niet gelden een losse en onbewezen opmerking over den sterftegrondslag. Ieder weet, dat juist in de pensioenverzekering rente en sterfte alleen in onderling verband mogen beoordeeld worden.

Evenmin kan het bewijs geleverd worden door vergelijking met het tarief van een ander bedrijf. Ware dit niet zoo, dan zou in elken verzekeringsvorm het hoogste der gelijktijdige tarieven door zijn bestaan alleen de onvoldoendheid van alle andere bewijzen.

Een soortgelijke opmerking treft het beroep op de verhoging van het tarief der V.O.V. op 1 Januari 1927. Wie niet wenscht te aanvaarden, dat een tariefverhoging naar aard en bedoeling is een tijdige aanpassing aan veranderde omstandigheden, kan deze zijn persoonlijke en uiteraard willekeurige opvatting alleen beschouwen als ook voor anderen geldende bewijsgrond voor het tegendeel, indien hij beweren en bewijzen verwacht.

Meer dan de simpele herhaling dezer onbewijskrachtige vertoogen treft mij echter de stelligheid, waarmee de heer Hoven volhoudt, dat „onomstootelijk” vaststaat, dat de contante waarde van het verlies op de verzekeringen tegen bruto-premie ten minste 7½ ton bedraagt. Ook hier geen schijn van argumentatie en toch kan de schrijver nu niet meer als verontschuldigend laten gelden, dat hij den aard der zekerheidsreserve niet heeft voorzien.

In het onmiddellijk voorafgaande is reeds opgemerkt, dat in de pensioenverzekering overrente de natuurlijke bestemming heeft de gevolgen eener eventuele ondersterfte op te heffen. Onder de normale overschotten van het bedrijf der V.O.V. behoort een deels reeds gerealiseerde, deels toekomstige maar niettemin verzekerde rentewinst, die uiteraard alleen uit belegging van ontvangen en nog te ontvangen premiebedragen voortvloeit. Deze op 9.4 miljoen gulden becijferde rente-winst heeft onder meer in staat gesteld een bedrag van 5.7 miljoen te reserveren voor

dekking der financieele gevolgen eener mogelijke ondersterfte. Van dit bedrag heeft 7.5 ton betrekking op de zoogenaamde self-supporting verzekering. Of dit door normale bedrijfswinsten gedekte reservebedrag inderdaad geheel of ten deele zal moeten worden verbruikt, weet thans niemand. Mijn persoonlijke meening, die naar mij bekend is door andere actuarissen gedeeld wordt, is, dat de sterftegrondslag, waarop de zekerheidsreserve voor de self-supporting verzekering berust, het uitermate onwaarschijnlijk maakt, dat ze in haar geheel zou noodig blijken.

Het is uit deze mogelijkheid om uit de premïën en de daarvan te kweken renten onder meer een fonds te vormen, dat te zamen met de premiereserve verlies op de self-supporting verzekeringen nagenoeg uitsluit, dat de heer Hoven concludeert tot een verlies ten bedrage van 7.5 ton. Ook thans nog volhardt de heer Hoven bij zijn — overigens door geen enkel woord nader toegelichte — bewering. Onder deze omstandigheden kan ik slechts — stelligheid plaatsende tegenover stelligheid — constateeren, dat onomstootelijk vaststaat, dat de heer Hoven een fout niet gemakkelijk erkent.

Waarop wordt echter gedoeld, als ons op bldz. 195 wordt medegedeeld, dat hetgeen nu als extra- en als zekerheidsreserve op de balans voorkomt, hoofdzakelijk ter beschikking had kunnen worden gesteld van den Staat, indien de grondslagen van het tarief oorspronkelijk voldoende veilig genomen waren? Ik laat nu buiten beschouwing de door onvermoede herhaling alleen toch niet bewijsbare bewering, dat de grondslagen van het oude tarief niet voldoende veilig zouden geweest zijn. Maar bedoelt de heer Hoven, dat als een hooger tarief was vastgesteld, het fonds *thans reeds* door het Rijk als winstobject zou geëxploiteerd kunnen worden? En moet nu de omstandigheid, dat dit op het oogenblik, indien misschien al mogelijk, toch in de balans als niet raadzaam wordt voorgesteld, dienen als bewijs, dat er een verlies geleden wordt? Is m.a.w. het reserveren van winst een verlies? Zoo ja, dan is deze gedachtengang toch niet zoo vrij van geheimzinnigheid als de heer Hoven schijnt te meenen.

Het verwondert mij eenigermate, dat de heer Hoven in mijn opmerkingen aanleiding heeft gevonden volkomen overeenstemming te zoeken tusschen de door hem vergeleken maar niettemin onvergelykbare aantallen verzekerden. Mijn opmerkingen hadden juist ten doel hem te doen inzien, waarom geen overeenstemming verwacht mocht worden. Inderdaad moge hij er zich van overtuigd houden, dat alle afwijkingen, welke hij meende te constateeren, zonder één uitzondering te wijten waren aan de vluchtigheid van zijn oordeel. Het volledige bewijs is reeds in mijn eerste opmerkingen vervat.

In de laatste vijf alinea's van het naschrift zet de schrijver onder verwijzing naar zijn bekendheid met deze materie uit hoofde van een vorige werkring uiteen, dat eenigen tijd na 1 Juli 1925 aan de R.V.B. het juiste saldo op 31 December 1924 der postrekening van het Ouderdomsfonds bekend was. De schrijver is op dit punt ongetwijfeld een betrouwbaar informant en men zal hem gaarne toegeven, dat de bekendheid van het juiste saldo niet was een kwestie van principe maar van goede administratie. Eenig verband tusschen deze op zichzelf wellicht belangwekkende uiteenzettingen en het onderwerp onzer controverse treedt echter niet aan het licht. Op de beide laatste alinea's mijner opmerkingen van 29 Februari kunnen ze geen betrekking hebben, want daarin werd de evidente waarheid, waaraan dit deel van het naschrift gewijd is, niet in twijfel gesteld.

Ik zou nu, hoewel eenigermate verbaasd en dus niet geheel bevredigd, hebben kunnen nalaten op dit gebrek aan samenhang de aandacht te vestigen, indien niet mogelijk een of ander belangstellend lezer den indruk zou kunnen krijgen, dat de heer Hoven had betoogd of willen betoogen, dat er aan de juistheid der financieele administratie van het Ouderdomsfonds

iets zou hebben ontbroken. Daartoe zou dan aanleiding kunnen gegeven hebben de verzekering, welke de heer Hoven aan zijn uiteenzetting toevoegde, dat medio 1926 het juiste saldo van het Ouderdomsfonds bekend kon zijn geweest. Men vraagt zich allicht af: was het destijds dan niet bekend? Zulk een belangstellend lezer moge ik dan geruststellen. De heer Hoven moet iets anders bedoelen. Het is, nl. na de inlichtingen, welke ik hem in mijn eerste opmerkingen gaf, volstrekt uitgesloten, dat een zoo onjuiste voorstelling van zaken zich bij hem zou hebben gehandhaafd.

Waarom trekt de heer Hoven zijn bewering, dat de financieele administratie onjuist en niet bij zou zijn geweest, dan ook niet liever ruiterlijk in?

* * *

K. LINDNER.

Naschrift. Een enkel woord naar aanleiding van het hierboven geschrevene door den heer Lindner.

Ongeveer in het midden deelt de heer Lindner mede, dat zijn persoonlijke meening over het daar ter plaatse behandelde door andere actuarissen wordt gedeeld.

Welnu. Ik kan daartegenover stellen, dat ook aan mijn zijde een actuaaris staat en wel Prof. Holwerda. Ik had nl. mijn artikel, dat in het nummer van 8 Februari jl. van dit Tijdschrift is opgenomen, dezen ter aanbieding aan de Redactie gezonden, hem de vrijheid verleende veranderingen in den tekst aan te brengen. Prof. Holwerda schreef mij per 4 Februari jl.: „Ik acht uw artikel zeer geslaagd en zou er geen woord aan willen veranderen. Het is U m.i. gelukt, de zaak voor den ondeskundigen lezer helder te belichten.”

Door deze mededeeling wil ik mij volstrekt niet onttrekken aan de verantwoordelijkheid van het door mij geschrevene, noch daarmee te kennen geven, dat Prof. Holwerda zich zou vereenigen met elk woord en iedere zinswending van mijn artikel.

Het gaat immers niet om een meer of minder juist geredigeerden zin of om de een of andere spitsvondigheid, doch wel om de strekking.

Naar aanleiding van het artikel van den heer Wittert van Hoogland, heb ik in hoofdzaak gepoogd aan te toonen voor de lezers van dit Tijdschrift: 1e. dat de lasten der z.g. self-supporting verzekeringen niet voldoende gedekt worden door de baten en zulks in strijd met de door de Regeering afgelegde verklaring; 2e. dat veel ontbreekt aan de administratie en het beheer der V.O.V.

Het is mij niet gelukt, den heer Lindner te overtuigen, evenmin ben ik bekeerd door de door hem aangevoerde argumenten. Ik zie er geen nut in de discussie voort te zetten. Slechts één punt moge ik nog onder de aandacht brengen.

Ik heb nl. nog mijn licht opgestoken ter bevoegde plaats of inderdaad de uitvoering van de Bedrijvenwet medebrenge, dat alle posten, die op rekening van het bedrijf voorkomen, om en bij de helft van het volgend jaar zoodanig bekend zijn, dat ook degene, met wien het bedrijf in betrekking staat, door het bedrijf daarvan op de hoogte is gesteld. Op die vraag heb ik bevestigend antwoord ontvangen.

Het cijfer van f 31.760.972,65⁵, zijnde de schuld van het Ouderdomsfonds aan het Hoofdbestuur der Posten en Telegrafie welk cijfer vermeld is op de Wiskundige Balans op 31 December 1924, was in de tweede helft van 1925 aan de R.V.B. bekend. Bovendien had het verkregen kunnen worden uit de kwitanties, die, gesteld door het Hoofdbestuur voornoemd, voorzien van het rentennummer van den rentetrekker en door deze voor voldaan geteekend, door de postkantoren opgezonden zijn aan de R.V.B.

Het cijfer van f 40.767.523,78⁵, op de voorloopige balans van het Ouderdomsfonds voorkomende in het Jaarverslag over 1924 der R.V.B. was niet juist, niet tegenstaande het juiste bedrag op den datum der publicering, Augustus 1926, bij de R.V.B. bekend was.

H. T. HOVEN.

„STATISTIEK VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN DEN LANDBOUW.”

De bedrijfsuitkomsten van den landbouw zijn van een zeer groot aantal factoren afhankelijk. Op sommige van die factoren kan invloed uitgeoefend worden, terwijl vele andere te eenen male aan den invloed van den bedrijfsondernemer ontgaan en sommige zelfs niet zijn na te speuren.

Het gevolg hiervan is, dat de uitkomsten van bedrijven, welke oogenschijnlijk onder dezelfde omstandigheden werken, toch zeer uiteenlopende resultaten kunnen opleveren.

Die met den landbouw ook maar eenigermate op de hoogte is, zal van de waarheid van het bovenstaande zeker ten volle overtuigd zijn en zal begrijpen, dat het onmogelijk, ja absurd zou zijn, te trachten een „statistiek van de bedrijfsuitkomsten in den landbouw” samen te stellen.

Daarom dient er met een enkel woord tegen opgekomen te worden, dat — zooals in het artikel in het nummer van 29 Februari 1928 gebeurt — aan de Directie van den Landbouw wordt toegeschreven, dat zij in haar Verslagen over den Landbouw een dergelijke statistiek opneemt.

Uitgaande van deze onjuiste veronderstelling oefent de schrijver van het genoemde artikel critiek uit op de „weinig systematische samenstelling” der gegevens, hetgeen hij dan met eenige voorbeelden aantoot.

Het kan natuurlijk geen nut hebben op deze critiek in te gaan, omdat zij zich richt tegen iets, dat niet of alleen in de gedachte van den schrijver bestaat.

Blijkbaar heeft de schrijver de beteekenis van het beschrijvend gedeelte van het Verslag over den Landbouw niet begrepen. Dit beschrijvend gedeelte, waarvan het door hem becritiseerde stuk een onderdeel is, tracht aan te geven den invloed, welken onderscheiden factoren in een jaar uitoefenden op de financieele resultaten, om zich uit *al die invloeden te zamen* eenig beeld omtrent den toestand te kunnen vormen.

Aan de weersinvloeden, de oogstresultaten met de verschillende gewassen verkregen, den in- en uitvoer der producten, de prijzen dier producten, het vereenigingsleven, de coöperatie, de landprijzen, de arbeidsloonen, het gebruik van kunstmeststoffen, van ingevoerde voederartikelen, van landbouwwerktuigen en meer wordt achtereenvolgens de aandacht gewijd.

Toen voor eenige jaren de Centrale landbouwboekhoudbureaux in het leven werden geroepen en de taak dezer bureaux in korten tijd een beteekenenden omvang begon aan te nemen, meende de Directie van Landbouw goed te doen, uit de verslagen dier bureaux en in overleg met hen een samenvatting op te nemen en deze in de rij van de andere genoemde factoren een plaats te geven, daar ontegenzeggelijk die gegevens mede van belang zijn voor de beoordeeling van den toestand van den landbouw.

Aan deze opneming moet echter geen verkeerde beteekenis worden toegekend door haar als op zichzelf staande en buiten verband van het geheel te beschouwen. Hiertegen wordt gewaarschuwd, zooals trouwens ook gedaan wordt bij het gebruik van andere factoren, welke in de rij van het geheel van onmiskenbare beteekenis zijn, doch op zichzelf met voorzichtigheid dienen te worden gebruikt. Ik noem hier bijv. de indexcijfers, waarover op blz. LXI van het Landbouwverslag over 1926 wordt gesproken.

Mocht het feit, dat een „statistiek van de bedrijfsuitkomsten van den landbouw” zich — zooals reeds werd gezegd — met het wezen van den landbouw moeilijk laat verstaan, aan den schrijver van de critiek onbekend zijn, dan had toch de indeeling van de stof in het Landbouwverslag, gepaard met de waarschuwing tegen verkeerd gebruik van bepaalde onderdeelen, voldoende moeten zijn, om de beteekenis van het becritiseerde gedeelte te verstaan en had zijn artikel — zoo dit dan nog werd geschreven — daarvan de vruchten kunnen dragen.

J. DE JONG SAAKES.

* * *

Naschrift. Gaarne maak ik gebruik van de gelegenheid mij geboden tot het plaatsen van een kort wederwoord.

De heer De Jong Saakes heeft eenige bezwaren tegen mijn artikel onder gelijken naam opgenomen in het No. van 29 Februari, blz. 191, en verdedigt zich tegen het bezwaar, dat ik in dat artikel in het voorbijgaan opperde tegen de Directie van den Landbouw.

Ik moet zeggen, dat ik zijne bezwaren niet begrijp, terwijl mijn bezwaar m.i. niet weerlegd is.

Wat is toch het geval? Ik ben mij niet bewust, critiek te hebben geleverd op iets, dat alleen in mijn verbeelding bestaat. Ik heb evenmin bedoeld critiek te oefenen op de publicatie van de afdeling Landbouw. Ik heb gesproken over de regelmatig in de Pers opgenomen Overzichten van de Resultaten in het Landbouwbedrijf. Deze Overzichten zijn dus zeer concreet. Ten overvloede zijn zij afzonderlijk vermeld op den Titelomslag van het Landbouwverslag. Ik meende, dat dit duidelijk genoeg uit kwam in mijn artikel, al droeg dit den titel: De Statistiek in plaats van de Overzichten.

Ik heb gemeend deze gepubliceerde Overzichten aan critiek te moeten onderwerpen en wel om de volgende redenen:

1o. zijn de gepubliceerde cijfers te weinig representatief;

2o. kan ik mij niet vereenigen met de verwerking ervan;

3o. biedt de bron, waaruit ze verzameld zijn, de boekhoudingen der Contrôle Bureaux voor het Landbouwboekhouden, onvoldoende waarborgen voor de zoo noodige betrouwbaarheid.

Op deze gronden, die ik uitvoerig uiteenzette en waaromtrent ik toegeef, dat verschil van meening mogelijk is, kwam ik tot de conclusie, dat ik niet begreep, hoe men kon verwachten, dat die concrete cijfers de gelegenheid zullen gaan bieden om eruit gevolgtrekkingen te maken, laat staan gevolgtrekkingen, welke op den duur de leer der landbouweconomie ten goede kunnen komen, zooals ik uit de inleiding in het Landbouwverslag citeerde.

Ook hieromtrent is verschil van meening mogelijk. Men zou kunnen betoogen, dat uit deze cijfers wel degelijk en zeer gewichtige conclusies te trekken zijn. Ook dan zou discussie mogelijk zijn.

Doch hierover spreekt de heer de Jong Saakes niet. Integendeel, hij zegt, dat het absurd zou zijn te trachten een statistiek van de bedrijfsuitkomsten in den Landbouw samen te stellen. Dit pessimisme zou ik niet voor mijne rekening willen nemen. Maar dan vermag ik zijne bestrijding niet te begrijpen, tenzij hij meent, dat ik een statistiek zou wenschen zoodanig samengesteld, dat men daaruit conclusies zou kunnen trekken aangaande het inkomen van een bepaald bedrijf, doch dat heb ik nergens beweerd en zal niemand beweren.

Evenmin begrijp ik zijn tweede bezwaar, dat ik de beteekenis van het beschrijvend gedeelte van het verslag van den Landbouw niet begrepen zou hebben; daar ik anders mijn artikel in de pen zou hebben gehouden. Ik heb echter over de samenstelling van het Verslag als zoodanig met geen enkel woord gesproken. Ik kan mij zeer goed voorstellen, dat een overzicht van de bedrijfsresultaten van een zeer groot aantal landbouwbedrijven zou kunnen bijdragen tot het vormen van eenig beeld aangaande dien financiële toestand, te meer als dit kan geschieden in onderling verband met de gegevens van een aantal zeer belangrijke factoren van die bedrijfsresultaten op andere wijze verzameld. Ik vraag echter is het daarom overbodig, de samenstelling van die cijfers te beoordeelen of te critiseeren. Ik meen te hebben aangetoond, dat de opgenomen overzichten geen juist beeld geven en ook geen juist beeld kunnen geven, vooral niet wat betreft de deployeering der factoren

der bedrijfskosten, zoolang ze zijn samengesteld uit de boekhoudingen, zooals die thans gevoerd worden, uitsluitend om fiscale redenen, zoodat deze alleen antwoord geven op deze ééne vraag, hoeveel de totaalwinst van een bepaald bedrijf bedraagt.

Ik ben hierbij reeds eenigszins vooruitgelopen op de bespreking van mijne opmerking in mijn artikel, dat ik het minder juist achtte, dat deze overzichten in hunne tegenwoordige samenstelling reeds een plaats hadden gevonden in de officieele gegevens. De heer de Jong Saakes volstaat met te poneeren, dat deze overzichten ontegenzeggelijk van belang zijn voor de beoordeeling van den toestand van den landbouw. Motiveeren doet hij het niet, daar hij niet ingaat op mijne critische beschouwingen van deze cijfers.

Ik blijf gelooven, dat men beter had gedaan, eerst met de Boekhoud-Bureaux te overleggen hoe de administraties zoo te wijzigen, hoe de cijfers zoo te rangschikken, dat men zooveel mogelijk gegevens en daarbij zoo juist mogelijke gegevens zou kunnen verschaffen, die beter dan de thans opgenomene de gelegenheid zullen bieden om daaruit gevolgtrekkingen te maken, die de leer der landbouweconomie ten goede kunnen komen, en eerst daarna was overgegaan tot opneming.

Ik geloof echter, dat men hiertoe niet zal kunnen komen, indien men begint en eindigt te verklaren, dat een statistiek der bedrijfsresultaten (bedoelt men eigenlijk ook niet een accurate boekhouding?) zich met het wezen van den Landbouw moeilijk laat verstaan. Hoe men dan echter zoo apodictisch het nut van de opneming dezer overzichten kan decreeteeren, is mij niet duidelijk.

J. H. HAGEMAN.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. HET RAPPORT VAN DE „LIBERAL INDUSTRIAL INQUIRY COMMITTEE”.

III.

De Hervorming van de begrooting en van het belastingsysteem.

De heer F. W. Forge te Londen schrijft ons:

De derde en laatste groep financiële onderwerpen, die door de bovengenoemde commissie behandeld zijn, betreft de veelbesproken kwestie van de hervorming van de begrooting en van het belastingsysteem. Verschillende, hiermede samenhangende, problemen zouden op elk willekeurig oogenblik dringend wijziging behoeven; thans echter meer dan ooit nu de Britsche industrie strijdt voor het behoud van haar positie in den internationalen handel in weerwil van het snel afnemend differentieele voordeel, dat zij eens bezat. In het kort zijn de problemen, die onder oogen gezien moeten worden:

1o. een vermindering van het totale bedrag aan gemeente- en rijksbelastingen;

2o. een nieuwe verdeling van de uitgaven, en

3o. een nieuwe verdeling van het totaal geïnde bedrag tusschen gemeente- en rijksbelastingen.

De voorstellen van de commissie zijn beperkt tot maatregelen, die onmiddellijk in werking kunnen treden, ofschoon de volledige resultaten niet direct gevoeld behoeven te worden.

Een vermindering van de totale uitgaven is reeds herhaaldelijk door een of andere partij of door allen tegelijk onder den naam van bezuiniging dringend verzocht en voor zooverre men werkelijk bezuinigen kan, behoeft het nauwelijks gezegd te worden, dat de vertegenwoordigers van de Liberale partij volkomen instemmen met hare tenuitvoerbrenging. Ongelukkigerwijs nemen voorgestelde bezuinigingen bijna altijd den vorm aan van een opheffing of althans inkrimping van een tak van staatsdienst en zij leidt practisch nooit tot een betere organisatie met instandhouding van zoo'n dienst. Van de ongeveer £ 800 miljoen, die op de laatste begrooting voor de jaarlijksche uit-

gaven uitgetrokken zijn, is bijna de helft bestemd voor interest en het amortisatie-fonds van de nationale schuld, terwijl de verschillende pensioenen ongeveer £ 129.000.000 absorberen en het bedrag voor locale uitgaven, met inbegrip van het wegfonds, bijna even groot is. Wanneer men de uitgaven voor de staats-bedrijven, zooals de post en telegrafie, er aftrekt, blijft praktisch niets anders over dan £ 120 miljoen voor defensie. Op dit bedrag zou men aanzienlijk kunnen besparen, maar dat is bij de tegenwoordige regeering weinig waarschijnlijk. De oorlogspensioenen zullen automatisch verminderen en eveneens de last van de nationale schuld, wat gezondere financieele toestanden zal scheppen, maar de mogelijkheid van besparing is op het oogenblik werkelijk zeer gering. Men moet echter niet de conclusie trekken, dat de toestand geen verbetering eischt, want bij de bestaande omstandigheden is er een duidelijke tendens waarneembaar om nieuwe uitgaven te doen en er bestaat geen middel om deze uitgaven afdoende te controleeren. Om den toestand te verbeteren stelt de commissie een radicale hervorming van de begroting voor. Wij moeten er even op wijzen, dat de begrotingsstaat een geldrekening is, die alleen de, in den loop van het jaar, ontvangen en uitbetaalde geldbedragen aantoont. Er is geen duidelijke onderscheiding tusschen de posten kapitaal en inkomen en men kan niet zien of de, in den loop van een jaar, geïnde bedragen aan die of aan een andere periode ten goede moeten komen, noch kan men aangegane, maar nog niet voldane verplichtingen onderscheiden. Zelfs een bekwaam accountant kan op grond van de gepubliceerde rekeningen de werkelijke positie niet beoordeelen, en onder deze omstandigheden is het een klucht te veronderstellen, dat het Lagerhuis den toestand kan controleeren, zelfs indien de verleende hulp en de tijd voldoende waren, wat niet het geval is. Daarom heeft men voorgesteld om 3 rekeningen op te stellen: een, die de ontvangen en betaalde geldbedragen op de inkomstenrekening toont, een andere, die de werkelijke inkomsten en uitgaven in tegenstelling met de ontvangen en betaalde geldbedragen laat zien en ten slotte een kapitaalrekening.

Indien dit voorstel ingevoerd werd, zou iedereen, die goed op de hoogte was, de juiste positie kunnen beoordeelen en zou het gegoochel, dat zoo'n markante trek van de laatste begrotingen is geweest, een onmogelijkheid worden. Verder zou de gewoonte, die Minister Churchill zelf tot op zekere hoogte ingevoerd heeft, nl. om de uitgaven op de juiste rekeningen aan te geven, uitgebreid en verplichtend gemaakt kunnen worden. Dit zou bijvoorbeeld beteekenen, dat het mogelijk zou zijn om de pensioenbetalingen van haar administratiekosten te scheiden, wat reeds voldoende bijzonderheden zou geven voor een redelijke critiek op de aanwezige cijfers. Men denkt, dat dit de belangstelling voor het onderwerp zal aanmoedigen en het begrotingsdebat, dat nu vaak gelegenheid geeft tot het uiten van persoonlijke en partijgrievens, zou opvoeren tot een wetenschappelijke discussie over de nationale financieele politiek. Indien dit bereikt werd, zou het niet alleen leiden tot een vermindering van de totale uitgaven, maar het zou de verschuiving in betere banen vergemakkelijken. Dit is belangrijker dan het eerste, want het heffen van belasting is niets anders dan een verschuiving van den nationalen rijkdom en noodig is juist, dat het doel, waarvoor de uitgave gedaan wordt, zoo waardevol mogelijk behoort te zijn en dat de verschuiving met zoo weinig mogelijk wrijving gepaard gaat.

Wij komen nu tot de belangrijkste kwestie, namelijk de hervorming van het systeem van gemeentebelasting. Het huidige systeem heeft een historische afkomst en werd langzamerhand ingevoerd om de kosten van de plaatselijke administratie te bestrijden. Voor zoverre het de locale belangen bevordert en tot een aanzienlijke mate van decentralisatie leidt, zijn haar resulta-

ten uitstekend. Maar de belastingen, geheven door de plaatselijke autoriteiten, dienen voor een groot en steeds toenemend deel voor sociale doeleinden, zooals de ondersteuning van personen, die — ofschoon werkloos — lichamelijk geschikt zijn om te werken en niet onder de bepalingen van de rijksverzekering vallen. Dit heeft ten gevolge, dat in districten, die onder depressies lijden, de belastingen de tendens tot stijgen vertoonen en daar deze voor het grootste deel door de industrie betaald worden — onverschillig of zij winst gemaakt hebben of niet — leidt dit systeem tot een subsidie aan de gunstiger gelegen gebieden door die, welke niet dit voordeel hebben. (Een zienswijze, die niet valt te weerleggen, indien men erkent, dat de Staat de verantwoordelijkheid voor den werkloosheidssteun op zich genomen heeft). Belastingen, anders dan inkomstenbelasting, die betaald worden uit de winst, zijn een deel van de productiekosten en de hoge belastingen in de minder welvarende gebieden verhinderen de opkomst van nieuwe industrieën en bijgevolg het opnemen van een deel der werklozen. Niet alleen dit, maar ook het feit, dat de belasting geheven wordt van de geschatte waarde der installaties en dat geen verlichting wordt gegeven voor gedeeltelijk werkende of stilstiggende installaties, vergroot den last. Over het algemeen drukken de gemeentelijke belastingen, in tegenstelling met andere vormen van directe belastingheffing, zeer zwaar op de kleine ondernemingen en op de armen vergeleken met den last, dien zij op de rijken leggen.

Drie groote voorstellen zijn gedaan om dezen toestand te veranderen. In de eerste plaats heeft men voorgesteld de schattingsmethode te veranderen, zoodat de belasting op de waardevermeerdering van het eigendom, voor een deel ten minste, gedragen zou moeten worden door den eigenaar en niet door den huurder. Dit is vanzelfsprekend het oude idee van een belasting op de waarde van den grond. Verder heeft men het voorstel gedaan, om ongeveer een derde van het totaal der plaatselijke belastingen over te brengen naar de rijksbelastingen. Dit zou een verlichting van de plaatselijke belastingbetalers van £ 50 — £ 70 miljoen per jaar beteekenen, een bedrag, dat, ruw berekend, overeenkomt met den last van de industriele werkloosheid, vermeerderd met een aanzienlijk gedeelte van de kosten voor onderhoud en verbetering van de voornaamste wegen, evenals voor het aanleggen van nieuwe. In 1926-'27 is ongeveer een derde van de totale kosten van onderhoud en verbetering van wegen door het Wegenfonds gedragen. De aanvallen van Minister Churchill op dit fonds hebben een deel van de noodzakelijke uitgaven naar de plaatselijke autoriteiten doen overgaan, maar men heeft voorgesteld, dezen reactionnair maatregel, die ook toepassing gevonden heeft bij de sociale diensten, te herzien en meer dan de helft van de onderhoudskosten en de totale kosten voor het nieuwe wegennet voor rekening van den staat te brengen. Ten slotte heeft men, om den oneventredigen belastingdruk op de armen op te heffen, voorgesteld, een deel van de plaatselijke belastingen te heffen volgens progressieven maatstaf, zooals dat op het oogenblik gebeurt met al de voornaamste belastingen van de centrale regeering, namelijk met de inkomstenbelasting, de super-tax (belasting op inkomens van meer dan £ 30.000) en de grondbelastingen.

AANTEKENINGEN.

De Jaarvergadering der Chamber of Shipping.

Enkele weken geleden werd in de Leathersellers' Hall, St. Helen's Place te Londen, de vijftigste jaarvergadering der Chamber of Shipping gehouden. In de plaats van den aftredenden President, the Hon. Alexander Shaw, werd op voorstel van Sir Frederick Lewis Bart, tot Voorzitter benoemd Sir William Seager, een bekende figuur in reederskringen te Cardiff, die in een zeer belangwekkende presidentieele

rede heeft gewezen op tal van factoren, die in meerdere of mindere mate invloed op het scheepvaartbedrijf uitoefenen. Allereerst bracht Sir William de kortelings door den Board of Trade gepubliceerde, schattingsgewijs voor het afgelopen jaar vastgestelde cijfers in herinnering, waaruit blijkt, dat de Engelsche handelsbalans ditmaal een batig saldo van £ 96 miljoen toont tegenover een debetsaldo van £ 7 miljoen in 1926. In vergelijking met 1925 toont de Engelsche handelsbalans een verbetering van £ 42 miljoen, terwijl deze verbetering in vergelijking met 1924 £ 10 miljoen bedraagt.

Eén van de meest opvallende feiten van den dag, aldus Sir William, wiens uitspraken wij hier in het kort samenvatten, is wel de groote verbetering in de scheepsbouw-industrie. Bedroeg de totale per ulto 1926 in Engeland in aanbouw zijnde scheepsruimte 760.084 bruto reg. ton, op dit oogenblik is de aanbouw van nieuwe tonnage met 1.579.713 bruto reg. ton meer dan verdubbeld en het stemt tot tevredenheid, dat de buitenlandsche reederijen, die weleer een zoo belangrijke clientèle voor de Engelsche scheepsbouw-industrie vormden, wederom in toenemende mate bestellingen in Engeland plaatsen. Het scheepvaartbedrijf, hoewel nog steeds gekluisterd in de boeien der nog allerminst tot het verleden behoorende economische crisis, toont niettemin teekenen van een langzamen terugkeer tot meer normale verhoudingen. Gedurende zes jaren genoten reeders het twijfelachtig voorrecht hun diensten te mogen verkoopen tot vóór-oorlogsprijzen, ofschoon de exploitatiekosten het niveau van 1913 zeer aanzienlijk hebben overschreden, maar het stemt tot groote voldoening, dat het Engelsche reederijbedrijf er niettegenstaande groote moeilijkheden nochtans in geslaagd is zijn vooraanstaande plaats te behouden. Slechts ongaarne leen ik mij voor het ondankbare ambt van profeet, maar niettemin ben ik op grond van mijn langjarige ervaring van meening, dat vraag en aanbod binnen afzienbaren tijd tegen elkander zullen opwegen en dat daarmede wederom een periode van meerdere stabiliteit op de vrachtenmarkt zal worden ingeluid. Een nadere studie van de totale tonnage, die gedurende de laatste zeven jaren in de vaart werd gebracht, doet zien, dat deze slechts voldoende was om de gedurende dit tijdvak verloren gegane scheepsruimte te vervangen. Hieruit volgt, dat de zich geleidelijk uitbreidende wereldhandel eerlang de behoefte zal doen gevoelen aan meerdere tonnage, gepaard gaande met een verbetering van het vrachtenpeil.

Ook ten aanzien van het instituut der tolbarrières maakte Sir William Seager verschillende belangwekkende opmerkingen. Was de vernietiging van economische waarden tengevolge van den oorlog ongekend groot, ernstiger nog is de ontwrichting van den handel in de na-oorlogsjaren. Niet, dat de natuurlijke hulpbronnen zijn uitgeput of dat 's menschen vermogen om deze hulpbronnen tot ontwikkeling te brengen is verminderd; evenmin is de huidige toestand te wijten aan onvoldoend productie-vermogen; neen, het zijn voornamelijk zoo niet uitsluitend de belemmeringen door onjuist economisch inzicht gecreëerd, die oorzaak zijn van de latente crisis waaronder Europa gebukt gaat. Het zijn de handelsbelemmeringen, die de vrije uitwisseling van kapitaal en goederen verhinderen en die als de prikkeldraadversperringen in den wereldoorlog het internationale handelsverkeer in een steeds enger keurslijf snoeren. De economische conferentie, die in Mei jl te Genève werd gehouden, sprak een onpartijdig en juist oordeel uit over de dwaasheid der landen, die eigen welvaart vernietigen door die der nabuurstaten te bedreigen. De Geneefsch vergadering was eenstemmig van meening, dat de tijd gekomen was om een einde te maken aan de tariefverhoogingen. Zonder dat men zich behoeft te verdiepen in de vraag: vrijhandel of protectie, moet het nochtans een ieder, die de ontwikkeling van het economisch leven na den oorlog heeft

gadeslagen, duidelijk zijn, dat de handelsbelemmeringen een steeds ernstiger bedreiging vormen voor de vrije ontwikkeling van den wereldhandel. In enkele landen en met name in Duitschland is in gunstigen zin gereageerd op de conclusies van Genève en dit wekt vertrouwen, dat men eerlang in breederen kring tot het inzicht zal komen, dat koersverandering een onafwijsbare eisch is. Ook de ondervinding der laatste jaren met betrekking tot het vraagstuk der internationale wisselkoersen schijnt grond te geven aan de hoop, dat de geleidelijke slechting der handelsbarrières in een niet te ver verwijderde toekomst zal worden verwezenlijkt.

Gij zult U herinneren, aldus Sir William, dat de Regeeringen van een aantal Europeesche landen in 1920 de Brusselsche financieele conferentie raadpleegden omtrent de vraag, hoe de wisselkoersen te stabiliseeren. Het antwoord luidde — breng Uwe begrotingen in evenwicht. Deze eisch werd destijds als vrijwel onuitvoerbaar beschouwd, maar in het licht der feiten zooals wij deze thans zien, blijkt met hoe groot succes verschillende landen de raadgeving der Brusselsche conferentie hebben opgevolgd. De veronderstelling, dat eenzelfde weg zal worden gevolgd ten aanzien van het instituut der tolmuren is niet onredelijk, maar het is te hopen, dat de pijnlijke ervaring der landen, die de wenken der Brusselsche conferentie in den wind sloegen en hun handelwijze met de totale ineenstorting van hun betalingsmiddel moesten boeten, voor Europa een spoorslag moge zijn om den raad der Economische Conferentie van Genève met bekwamen spoed op te volgen. Niets zal den handel krachtiger bevorderen dan een terugkeer tot het aloude beginsel van het vrije ruilverkeer!

Sprekende over de ontwikkeling van het internationale scheepvaartbedrijf herinnerde Sir William Seager eraan, dat ook in Engeland na het einde van den wereldoorlog stemmen opgingen, die blijvende overheids-exploitatie der toenmalige Regeeringsschepen bepleitten. Gelukkig voor het land en... den belastingbetaler stond de Engelsche scheepvaart onder de controle van een man, die, zelf grootgebracht in het scheepvaartbedrijf, een beter inzicht toonde. Onder zijn leiding werd de Regeeringvloot geleidelijk geliquideerd door verkoop der schepen aan particuliere reederijen. Hij wist op oordeelkundige wijze profijt te trekken van de toenmalige gunstige marktconstellatie, zóó dat de geheele regeeringvloot een totaal van £ 35 miljoen, zijnde gemiddeld £ 37.10.0 per bruto register ton opbracht. Andere landen verkeerden na den oorlog in dezelfde omstandigheden als Engeland; ook zij hadden in het tijdvak 1914/19 een aantal schepen in eigendom verworven en indien de Regeeringen dezer landen een zelfde gedragsslijn als Engeland hadden gevolgd en de Regeerings-handelsschepen eveneens aan particuliere ondernemingen hadden verkocht, zou zulks het internationale reederijbedrijf niet slechts ten goede zijn gekomen, maar ook den belastingbetalers der landen de — door hen te dragen — exploitatieverliezen zijn bespaard.

Spreker herinnert in dit verband aan het klassieke voorbeeld van den United States Shipping Board. Afgezien van het zeer aanzienlijk kapitaalverlies, door Amerika gedurende de laatste zeven jaren op zijn handelsvloot geleden, bedragen de zuivere exploitatieverliezen gedurende dit tijdvak niet minder dan 280 miljoen dollars! Ervaren Amerikaansche reeders hebben hun regering er bij herhaling op gewezen, dat een bestendiging van het instituut der Staats-koopvaardij nadeelig is voor de vrije ontwikkeling van het particulier bedrijf, nadeelig ook voor het land zelf en allerminst het juiste middel om te komen tot het doel, dat immers bij de Amerikaansche Regeering voorzat, t.w. de schepping van een moderne, aan de eischen, die het handelsverkeer onzer dagen stelt, in alle opzichten voldoende handelsvloot onder Amerikaansche vlag. Hun stem was tot dusver echter die eens roependen in

de woestijn; de United States Shipping Board blijft bij voortdurend een storend element, schadelijk voor de geheele reedersgemeenschap en als zoodanig een beletsel voor een normale ontwikkeling van het internationale reederijbedrijf. Amerika staat trouwens niet alleen; zoowel Canada als Australië hebben beide eveneens aanzienlijke exploitatie-verliezen met hun handelsvloot geleden, terwijl ook de zeer belangrijke waardevermindering der schepen dezen beiden pioniers van het Staats-reederijbedrijf op aanmerkelijke verliezen is komen te staan. Australië heeft ten slotte, door schade en schande wijs geworden, tot liquidatie der Staats-handelsvloot besloten en wij kunnen slechts hopen, dat ook de overige landen van de dwalingen huns weegs zullen terugkeeren en het voorbeeld van Australië volgen.

„If socialisation”, aldus Sir William, „be dead co-operation, what we want is a co-operation which is vitalised by the full play of individual personality and that alone is to be found in the co-operation of business men dependent for their livelihood upon the success of their enterprise, success which depends upon giving the public the service it wants at the price it can afford to pay!”

Ook met betrekking tot de verhouding tusschen werkgevers en werknemers had Sir William Seager gelegenheid enkele rake opmerkingen te plaatsen. Er zijn, aldus spreker, verschillende teekenen, die erop wijzen, dat de leidende figuren in de vakverenigingen tenslotte tot het inzicht komen, dat kapitaal en arbeid op elkander zijn aangewezen, teneinde 's lands hulpbronnen tot volle ontwikkeling te brengen en den levensstandaard te verbeteren. Men begint te beseffen, dat kapitaal in wezen niet anders is dan geaccumuleerde energie. Het gebruik van kapitaal is derhalve het vrijmaken en toepassen van energie en hierdoor slechts kan het eenig wezenlijk bezit der natie; namelijk arbeid, aan zijn primaire functie beantwoorden. De ervaring van Rusland en van China, waar rijken arm zijn geworden en den armen elk bestaansmiddel is ontnomen heeft op wel zeer overtuigende wijze aange-toond, hoe groote behoefte bestaat aan samenwerking en onderling begripen en waardeeren. De industriële horizon is in Engeland althans helderder dan sedert langen tijd het geval was. De desastreuse uitkomst van de algemeene staking heeft de oogen der extremisten geopend en wat nog belangrijker is, den goedwillenden elementen in werknemerskringen, die verreweg in de meerderheid zijn en die beseffen, dat een huis, dat tegen zichzelf verdeeld is niet kan bestaan, een riem onder het hart gestoken.

Aan het slot zijner redevoering, waarin Sir William gelegenheid had nog verschillende problemen te belichten, die meer onmiddellijk verband houden met Engelsche toestanden en als zoodanig voor ons van minder belang zijn, werden door hem nog enkele beschouwingen gewijd aan het emigratie-vraagstuk. Niets, aldus spreker, is meer bevorderlijk voor de ontwikkeling van het Britsch Imperium dan een actieve en vooruitstrevende emigratiepolitiek. De bevolking van Groot Brittannië en Ierland neemt jaarlijks met 300.000 zielen toe, waartegenover staat een jaarlijksche emigratie van 100.000 zielen; hieruit volgt, dat de bevolking van het Vereenigd Koninkrijk per saldo met 200.000 zielen 's jaars toeneemt. Per ulto. Juni 1926 was de bevolking in vergelijking met de resultaten der volkstelling in 1921 gehouden, met niet minder dan één millioen zielen toegenomen. Wij moeten heden derhalve rekening houden met de noodzakelijkheid van werkverschaffing aan een millioen meer menschen. Indien de bevolking van het Vereenigd Koninkrijk op het huidig bevolkingscijfer zou worden gestabiliseerd in de verwachting, dat, gegeven een geleidelijke verbetering van den economischen toestand, werk kan worden gevonden voor het tegenwoordig aantal werklozen, is het noodig, dat het aantal emigranten verdriedubbeld wordt! Wij moeten derhal-

ve niet 100.000 maar 300.000 emigranten per jaar uitzenden. Indien emigratie kan plaatsvinden onder voorwaarden, die een tewerkstelling in Engeland's overzeesche bezittingen op normale wijze waarborgen, kan dit slechts in het algemeen belang zijn. De totale oppervlakte van het Vereenigd Koninkrijk is 77.000 vierkante mijlen en deze oppervlakte telt een bevolking van 48 millioen zielen. De oppervlakte van de Commonwealth of Australia bedraagt drie millioen vierkante mijlen; de totale bevolking bedraagt naar schatting iets meer dan zes millioen. Canada heeft een oppervlakte van 3½ millioen vierkante mijlen en de bevolking telde in 1921 minder dan negen millioen zielen. Iedere Britsche emigrant, die zich in de overzeesche bezittingen vestigt en zich in zijn nieuwe omgeving een bestaan weet te veroveren, verhoogt de welvaart in die bezittingen en beteekent voor het moederland een nieuwe afnemer voor zijn export.

“Mutatis mutandis geldt de stelling van Sir William Seager ten aanzien van het probleem der bevolkings-toeneming ook voor ons land, dat immers niet slechts heeft rekening te houden met een aanzienlijken jaarlijkschen bevolkingsaanwas, maar bovendien een oplossing moet vinden voor het brandend vraagstuk der werkloosheid, waaraan wij kortgeleden in dit tijdschrift reeds een beschouwing wijdden.

De knappe rede van den nieuwbenoemden President der Chamber of Shipping die, staande in het volle leven, bij uitstek tot oordeelen bevoegd is, belicht tal van vraagstukken waarvoor de reeder in onze dagen zich geplaagd ziet. Eén indruk dringt zich bij het lezen van Sir William Seager's redevoering krachtig aan ons op. Alle huidige moeilijkheden ten spijt geeft Sir William uiting aan zijn overtuiging, dat er reden tot voldoening is over den vooruitgang, die geleidelijk in velerlei opzicht is bereikt. De weg naar uiteindelijk herstel is lang en bezaaid met voetangels en klemmen; hij werd nog slechts voor een deel afgelegd maar... the goal is in sight! Moge het gematigd optimisme van één der leidende figuren van Engeland's scheepvaartbedrijf eerlang door de uitkomsten gerechtvaardigd worden! De wereld kan er in letterlijken en figuurlijken zin slechts wél bij varen!

C. V.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

Het indexcijfer van scheepsvrachten voor volle ladingen, schrijft „The Economist”, daalde de afgelopen maand met 4,21 pCt. na een daling van 3,76 pCt.

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd. v. 1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,1
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. 1925	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Dec. 1926	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Febr. 1927	125,0	132,6	140,1	130,4	145,2	168,2	140,2
Maart „	123,8	131,1	136,2	132,1	143,5	161,1	138,0
April „	118,9	133,0	133,0	124,4	128,9	137,1	129,2
Mei „	118,3	131,4	134,3	130,9	122,3	140,7	129,6
Juni „	114,0	118,1	121,6	126,2	121,4	142,4	124,0
Juli „	110,5	113,2	111,9	115,8	119,9	138,0	118,2
Aug. „	108,8	122,2	118,2	121,4	121,8	144,2	122,8
Sept. „	111,7	130,8	115,3	119,3	123,7	150,0	125,1
Oct. „	109,8	128,1	116,4	116,4	123,6	144,2	123,1
Nov. „	108,8	128,9	120,1	117,6	125,8	140,7	123,6
December „	105,6	116,2	113,6	114,2	124,9	139,8	119,0
Januari 1928	106,7	106,9	111,4	113,6	121,4	127,3	114,6
Februari „	105,6	106,4	106,2	112,4	114,1	114,0	109,7

in de vorige maand. Het indexcijfer voor Februari, 109,74, is ongeveer 22 pCt. lager dan het overeenkomstige cijfer van verleden jaar en staat tegenover 110,35 in Februari 1926 en 134,91 in Februari 1925. Vorenstaande tabel toont de bewegingen van het indexcijfer der verschillende groepen.

Onderstaande tabel geeft de veranderingen in het indexcijfer van iedere groep en sub-groep gedurende de afgelopen maand, waarbij het cijfer 100 telkens het gemiddeld niveau van de periode 1898—1913 voorstelt:

	Indexcijfer	+ of —
Golf van Biscaye; uitgaande vracht...	113,76	+ 1,83
" " " thuisvracht.....	132,26	+ 6,45
Middell. Zee; uitgaande vracht.....	121,11	— 1,64
" " " thuisvracht.....	100,13	— 1,00
Noord-Amerika.....	106,40	— 0,54
Zuid-Amerika; uitgaande vracht....	86,57	+ 3,98
" " " thuisvracht.....	125,76	— 14,38
Indië; uitgaande vracht.....	111,58	..
" " " thuisvracht.....	113,15	— 2,51
Het verre Oosten, enz.....	114,05	— 7,38
Australië.....	113,95	— 13,35

De kolenvrachten waren zwak, behalve naar Zuid-Amerika. De scherpe reactie in de thuisvrachten, speciaal van Zuid-Amerika en Australië, is een weerspiegeling van de voortdurend flauwe vraag naar ruimte voor graanverscheppingen. Er werd veel meer tonnage aangeboden dan noodig was om de behoeften der vervoerders te dekken en de reeders accepteerden in vele gevallen onvoldoende tarieven voor thuisvrachten om de schepen niet buiten dienst te behoeven te stellen. De volgende tabel toont de verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde van 1913, waarbij het jaar 1926 in verband met de kolensaking is weggelaten:

(1913 = 100)

Maand	1924	1925	1927	1928
Januari.....	117,11	114,49	118,59	98,47
Februari.....	123,78	115,96	120,54	94,33
Maart.....	122,09	106,63	118,58	
April.....	117,22	104,24	111,06	
Mei.....	114,27	98,23	111,41	
Juni.....	108,62	91,74	106,54	
Juli.....	103,75	94,90	101,61	
Augustus.....	104,43	95,87	105,51	
September.....	110,50	98,19	107,51	
October.....	115,55	99,49	105,78	
November.....	112,76	102,23	106,27	
December.....	111,21	104,67	102,31	
Jaarl. gemiddeld.	113,44	102,22	109,64	

Aan het einde der maand was de stemming op de markt onzeker. De goede vooruitzichten voor den Zuid-Amerikaanschen maisoogst gaven hoop op levendiger charterzaken voor late voorjaarsverlading, doch bijna overal dreigden overvloedige voorraden tonnage, zonder vaste bestemming iedere aanhoudende verbetering der „tramp“-vrachten te verhinderen.

BOEKAANKONDIGING.

Rectificatie. In de bespreking van het boek van Prof. Dr. P. A. Diepenhorst „Eerherstel der Actieve Handelspolitiek“ in het nummer van de vorige week schreven wij ten onrechte (pag. 216, 2e kolom, regel 13 e.v.), dat het cijfer van den Nederlandschen kaasuitvoer naar Spanje over 1927 nog niet bekend was. Dit cijfer bedraagt 3397 ton. Men gelieve de desbetreffende passage derhalve als volgt te lezen: De uitvoer van kaas van Nederland naar Spanje, steeg echter van 1913 tot 1927 met bijna 280 pCt.

S. P

ONTVANGEN:

Rapport inzake verbetering van de Ongevallenwet en de Invaliditeitswet van de commissie, benoemd door de besturen van het N.V.V. en de S.D.A.P. 1927. Amsterdam, 1928; N.V. „Ontwikkeling“.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. (Disc. Wissels. 4½ 13 Oct. '27)	Zwits. Nat. Bk. 3½ 22 Oct. '25
Bel. Binn. Eff. 5 13 Oct. '27	N. Bk. v. Denem. 5 23 Juni '27
Vrsch. in R.C. 6 13 Oct. '27	Zweedsche Rbk 3½ 31 Dec. '27
Javasche Bank... 4 14 Juli '26	Bank v. Noorw. 6 1 Feb. '28
Bank van Engeland 4½ 21 Apr. '27	Bk. v. Tsjecho-
Duitsche Rijksbank 7 5 Oct. '27	slowakije.. 5 8 Mrt. '27
Bank v. Frankrijk. 3½ 19 Jan. '28	N. Bk. v. O'rijk. 6 27 Jan. '28
Belgische Nat. Bk. 4½ 16 Nov. '27	N. Bk. v. Hong. 6 25 Aug. '26
Fed. Res. Bank N.Y. 4 2 Feb. '28	Bank v. Italië. 6½ 4 Mrt. '28
Bank van Spanje... 5 23 Mrt. '28	Z.-Afr. Res. bnk 5½ 9 Jan. '28

OPEN MARKT.

	1928				1927	1926	1914
	10 Mrt.	5/10 Maart	27 Febr. / 3 Mrt.	20/25 Febr.			
Amsterdam							
Partic. disc.	3½/4-7/8	3½/4-7/8	3½/16-7/8	3½/4-7/8	37/16-9/16	29/8-15/16	31/8-3/16
Prolong.	3½/4	3½/4-4¼	3½/4	3½/4-3/4	37/16-3/4	21/2-3	21/4-3/4
Londen							
Daggeld ..	3½	3½/4-4½	3-4½	3½/4-4½	3½/4-5	3-5	13/4-2
Partic. disc.	45/32-3/16	45/32-3/16	45/32-3/16	41/8-3/16	41/4-3/8	45/16-7/16	21/4-3/4
Berlijn							
Daggeld ..	6½-8	6½-9	6-10	4-7½	3-7	5-6½	—
Partic. disc.							
30-55 d...	6½	6½-3/4	6½-3/4	6½-3/8	45/16-3/4	5	—
56-90 d...	6½	6½-3/4	6½-3/4	6½-3/8	4½	5	2½-1½
Waren-							
wechsel.	67/8-7	67/8-7	6½-7	6½-7/8	47/8-5	6¼-3/4	—
New York)							
Call money	4¼-1½	4¼-1½	4¼-3/4	4-1½	4-1¼	43/4	13/4-2½
Partic. disc.	3½	3½	3½	3½	3¾	3¾	—

1) Call money-koers van 9 Maart en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
6 Mrt. 1928	2.48 9/16	12.12 1/8	59.41	9.77 7/8	34.65	100
7 " 1928	2.48 1/2	12.12 3/8	59.40	9.77 7/8	34.65	100
8 " 1928	2.48 9/16	12.12 3/8	59.42 1/2	9.77 1/2	34.65 1/2	100
9 " 1928	2.48 1/2	12.12 7/8	59.39	9.77 1/2	34.65	100
10 " 1928	—	12.12 7/8	59.40	9.77 1/2	34.65	100
12 " 1928	2.48 1/2	12.12 7/8	59.41	9.78	34.65	100
Laagste d.w. 1)	2.48 7/16	12.12 1/2	59.37 1/2	9.76	34.62	99 3/4
Hoogste d.w. 1)	2.48 3/4	12.12 7/8	59.45	9.80	34.68	100 1/4
5 Mrt. 1928	2.48 9/16	12.12 1/2	59.39 1/2	9.77 1/2	34.64 1/2	100
27 Febr. 1928	2.48 1/2	12.12 1/2	59.35	9.77 1/2	34.63	99 1/2
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	48.—	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
6 Mrt. 1928	47.86	35.02 1/2	7.37 1/2	1.52 1/2	13.11	41.66
7 " 1928	47.85 1/2	35.02 1/2	7.37 1/2	1.52 1/2	13.14	41.55
8 " 1928	47.85 1/2	35.02 1/2	7.37 1/2	1.52 1/2	13.14	41.72
9 " 1928	47.85	35.—	7.37 1/2	1.52 1/2	13.13 1/2	41.57
10 " 1928	47.85	35.—	7.36 1/2	1.52 1/2	13.13	41.93
12 " 1928	47.85	35.—	7.37 1/2	1.52 1/2	13.13	41.93
Laagste d.w. 1)	47.82 1/2	34.90	7.34	1.50	13.10	41.45
Hoogste d.w. 1)	47.88	35.20	7.40	1.55	13.17 1/2	41.97 1/2
5 Mrt. 1928	47.85	35.02 1/2	7.37 1/2	1.52 1/2	13.12	42.01
27 Febr. 1928	47.85	35.02 1/2	7.37 1/2	1.52 1/2	13.16 1/2	41.93
Muntpariteit	48.—	35.—	*)	48.—	48.—	48.—

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
6 Mrt. 1928	66.72 1/2	66.60	66.22 1/2	6.26	106 1/8	2.48 1/8
7 " 1928	66.72 1/2	66.60	66.22 1/2	6.26	106 1/8	2.48 1/8
8 " 1928	66.70	66.60	66.22 1/2	6.26	106 1/8	2.48 1/8
9 " 1928	66.70	66.57 1/2	66.22 1/2	6.26	106 1/2	2.48 1/8
10 " 1928	66.70	66.60	66.20	6.26	106 1/2	2.48 1/8
12 " 1928	66.70	66.60	66.22 1/2	6.26	106 1/2	2.48 1/8
Laagste d.w. 1)	66.65	66.52 1/2	66.12 1/2	6.24	106 1/8	2.48 1/8
Hoogste d.w. 1)	66.75	66.65	66.25	6.28	106 3/4	2.48 1/8
5 Mrt. 1928	66.72 1/2	66.60	66.22 1/2	6.26	106 1/8	2.48 1/8
27 Febr. 1928	66.72 1/2	66.60	66.22 1/2	6.26	106 1/4	2.48 1/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 1/8	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
6 Maart 1928	4,87 ¹⁵ / ₁₆	3,93 ³ / ₈	23,90 ¹ / ₂	40,23 ¹ / ₂
7 " 1928	4,87 ¹⁵ / ₁₆	3,93 ³ / ₈	23,90 ¹ / ₂	40,23 ¹ / ₂
8 " 1928	4,87 ⁷ / ₈	3,93 ³ / ₈	23,90 ⁷ / ₈	40,23 ¹ / ₂
9 " 1928	4,88	3,93 ¹ / ₂	23,90 ¹ / ₂	40,24 ¹ / ₂
10 " 1928	4,87 ¹⁵ / ₁₆	3,93 ¹ / ₂	23,90 ¹ / ₂	40,24
12 " 1928	4,87 ¹⁵ / ₁₆	3,93 ¹ / ₂	23,90 ¹ / ₂	40,23 ¹ / ₂
14 Maart 1927	—	—	—	—
Muntpariteit ..	4,8667	19,30	23,81 ¹ / ₂	40 ³ / ₁₆

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	25 Febr. 1928	3 Mrt. 1928	5/10 Maart 1928 Laagste	10 Mrt. 1928 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₁₆	97 ¹ / ₁₆
Athene	Dr. p. £	369	368 ⁵ / ₈	367 ¹ / ₂	369
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 ⁵ / ₈	1/10 ⁵ / ₈	1/10 ⁵ / ₈	1/10 ⁵ / ₈
Budapest ...	Pen. p. £	27.90 ¹ / ₂	27.89 ¹ / ₂	27.88	27.92
B. Aires 1) ..	d. p. \$	47 ⁵⁷ / ₆₄	47 ¹ / ₈	47 ⁵³ / ₆₄	47 ¹ / ₈
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5 ⁵³ / ₆₄	1/5 ⁵³ / ₆₄	1/5 ⁵³ / ₆₄	1/6 ¹ / ₆₄
Conatantin ..	Piast. p. £	967 ¹ / ₂	970	950	957 ¹ / ₂
Hongkong ...	Sh. p. \$	2/0 ⁷ / ₁₆	2/0 ³ / ₈	2/0 ¹ / ₈	2/0 ¹ / ₈
Kobe	Sh. p. yen	1/11 ¹ / ₈	1/11 ¹ / ₈	1/11 ¹ / ₈	1/11 ¹ / ₈
Lissabon 1) ..	d. per Esc.	2 ¹ / ₁₆	2 ¹ / ₁₆	2 ¹ / ₁₆	2 ¹ / ₁₆
Mexico	d. per \$	24	24	23	25
Montevideo 1)	d. per \$	51	50 ⁷ / ₈	50	51 ¹ / ₂
Montreal 1)	\$ per £	4.88 ³ / ₈	4.88 ¹ / ₈	4.87 ¹ / ₈	4.88 ¹ / ₂
R. d. Janeiro 1)	d. per Mil.	5 ⁵⁹ / ₆₄	5 ⁵⁹ / ₆₄	5 ⁵⁹ / ₆₄	5 ¹⁵ / ₁₆
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/7 ¹ / ₈	2/7 ¹ / ₈	2/6 ¹ / ₈	2/7 ¹ / ₈
Singapore ...	id. p. \$	2/4 ¹ / ₃₂	2/3 ²⁹ / ₃₂	2/3 ¹¹ / ₁₆	2/3 ³ / ₈
Valparaiso 2)	\$ p. £	39.39	39.38	39.36	39.38
Warschau ...	Zl. p. £	43.45	43.46	43.25	43.75

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

Londen 1) N. York 2)		Londen	
5 Mrt. 1928 ..	26 ⁹ / ₁₆	57 ¹ / ₈	84/11 ¹ / ₄
6 " 1928 ..	26 ³ / ₁₆	57 ¹ / ₈	84/10 ¹ / ₂
7 " 1928 ..	26 ¹ / ₁₆	57 ¹ / ₈	84/11 ¹ / ₂
8 " 1928 ..	26 ³ / ₁₆	57 ¹ / ₈	84/11 ¹ / ₂
9 " 1928 ..	26 ³ / ₁₆	57 ¹ / ₈	84/11 ¹ / ₂
10 " 1928 ..	26 ³ / ₁₆	57 ¹ / ₈	84/11 ¹ / ₂
12 Mrt. 1927 ..	25 ⁷ / ₁₆	54 ³ / ₈	84/10 ¹ / ₂
20 Juli 1914 ..	24 ¹⁵ / ₁₆	59	84/11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	29 Febr. 1928	7 Maart 1928.
Saldo bij de Nederlandsche Bank ...	f 31.524,27	f 510.894,68
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	—	—
Voorschotten op ultimo Jan. 1928 aan de gem. op voor naar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting	36.941.746,91	36.941.746,91
Voorschotten aan Suriname	10.426.744,64	10.530.480,64
Voorschotten aan Curaçao	—	—
Kasvord. weg. credietverst. a. h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	134.781.233,36	135.321.369,97
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	13.695.381,31	13.437.447,40
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. 3)	—	—
Id. op andere Staatsbedrijven 3)	3.255.348,03	3.055.348,03

Verplichtingen.

Voorschot door de Nederl. Bank	f 953.642,10	f 8.362.115,05
Schatkistbiljetten in omloop 1)	103.526.000,—	103.526.000,—
Schatkistpromessen in omloop	25.210.000,—	22.930.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	—	—
Zilverbons in omloop	11.599.500,—	11.715.052,50
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten 2) ..	—	—
Id. aan Ned.-Indië	40.348.494,16	39.527.930,80
Id. aan Curaçao	323.200,89	373.428,89
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfonds 3) ..	17.260.904,54	17.862.200,94
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 3) ..	57.496.479,78	55.231.190,30
Id. aan andere Staatsbedrijven 3)	1.315.000,—	1.315.000,—
Id. aan diverse instellingen 3)	5.034.758,51	5.036.188,41

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.

2) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	3 Maart 1928	10 Maart 1928
Saldo bij 's Rijks kas	f 39.948.000,—	f 86.123.000,—
Saldo bij de Javasche Bank	5.914.000,—	7.575.000,—
Verplichtingen:	—	—
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië	—	—
Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië	—	—
Schatkistpromessen in omloop	150.000,—	150.000,—
Muntbiljetten in omloop	32.327.000,—	32.641.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds ..	1.252.000,—	1.006.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postpaarbank ..	785.000,—	902.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 12 Maart 1928.

Activa.	
Binnel. Wis. sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 43.098.792,69 Bijbnk. " 1.054.838,84 Ag.sch. " 12.142.231,57
Papier o. h. Buitenl. in disconto	f 58.295.863,10
Idem eigen portef.	f 181.262.448,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. ..	181.262.448,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 41.213.810,01 Bijbnk. " 5.906.278,89 Ag.sch. " 62.774.795,30
Op Effecten	f 109.894.884,20
Op Goederen en Spec. ..	f 106.322.884,20 3.572.000,—
Voorschotten a. h. Rijk	109.894.884,20
Munt en Muntmateriaal	6.289.680,47
Munt, Goud	f 67.719.455,—
Muntmat., Goud	f 367.464.300,99
Munt, Zilver, enz. ..	f 435.183.755,99
Muntmat., Zilver	f 26.547.194,52
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfonds	461.730.950,51
Gebouwen en Meub. der Bank	23.829.208,52
Diverse rekeningen	5.000.000,—
	31.093.231,34
	f 875.396.266,14
Passiva.	
Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	20.000.000,—
Bijzondere reserve	8.000.000,—
Pensioenfonds	4.841.436,58
Bankbiljetten in omloop	781.681.670,—
Bankassigatiën in omloop	500.501,15
Rek.-Cour. f Het Rijk saldo's: Anderen ..	f 36.938.300,82
Diverse rekeningen	16.406.517,20
	f 875.396.266,14
Beschikbaar metaalsaldo	f 297.454.982,71
Op de basis van 1/5 metaaldekking ..	f 133.630.888,32
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. ...	1.487.274.910,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeisch. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dekings-perc.
	Munt	Muntmat.				
12 Mrt. '28	67.719	367.464	781.682	37.439	297.455	56
5 " '28	67.724	367.464	796.958	36.961	294.603	55
27 Febr. '28	67.730	367.464	776.516	48.286	297.140	56
20 " '28	67.745	367.472	768.564	63.875	295.758	55
13 " '28	67.748	367.472	774.327	74.209	293.425	54
6 " '28	67.743	367.478	795.361	69.353	290.062	53
14 Mrt. '27	59.891	359.055	795.409	44.724	278.099	53
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 1)	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 2)
12 Mrt. 1928	56.296	—	109.895	181.262	31.093
5 " 1928	59.393	—	124.659	181.206	28.067
27 Febr. 1928	64.633	—	115.554	181.603	27.515
20 " 1928	69.951	—	110.459	190.675	25.484
13 " 1928	79.459	—	113.427	190.553	28.054
6 " 1928	89.468	—	108.594	185.474	44.141
14 Mrt. 1927	98.631	—	130.502	146.247	53.374
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 1/5 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeisch. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
4 Febr. 1928 ..	1.105	1.606	613	859	412
28 Jan. 1928 ..	1.111	1.428	511	848	391
21 " 1928 ..	1.111	1.403	522	866	398
14 " 1928 ..	1.100	1.470	570	844	418
7 " 1927 ..	1.108	1.582	592	855	432
5 Febr. 1927 ..	1.000	1.582	548	963	476
5 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
3 Mrt. 1928	192.500		309.300	42.800	122.080
25 Fbr. 1928	192.000		309.400	40.200	122.080
18 „ 1928	191.300		312.400	44.800	119.860
11 Fbr. 1928	173.755	18.452	317.445	40.375	121.061
4 „ 1928	173.766	18.394	314.554	44.934	120.671
28 Jan. 1928	175.835	18.474	314.890	45.109	122.726
21 „ 1928	178.060	18.081	318.243	46.611	123.568
5 Mrt. 1927	195.319	30.569	306.987	56.951	154.052
6 Mrt. 1926	202.848	39.753	338.434	54.315	164.688
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek- kings- per- centage
3 Mrt. 1928		143.100		***	55
25 Fbr. 1928		145.200		***	55
18 „ 1928		149.100		***	54
11 Fbr. 1928	12.775	29.530	94.141	35.112	54
4 „ 1928	12.678	28.454	97.880	34.036	53
28 Jan. 1928	12.788	29.714	95.878	32.871	54
21 „ 1928	12.872	30.471	100.772	30.154	54
5 Mrt. 1927	13.536	19.670	70.330	41.162	62
6 Mrt. 1926	8.799	20.006	42.594	80.811	62
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa. ²⁾ Daisi ³⁾ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
7 Mrt. 1928	157.898	135.115	289.839	56.250	240.210
29 Febr. 1928	157.250	135.349	287.480	56.250	237.550
22 „ 1928	157.918	134.068	285.810	56.250	235.681
15 „ 1928	157.997	134.282	287.199	56.250	237.174
8 „ 1928	157.565	135.267	289.060	56.250	238.978
1 „ 1928	155.878	135.836	288.423	56.250	239.140
9 Mrt. 1927	150.753	137.057	286.150	56.250	235.193
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek- kings- perc. ¹⁾
7 Mrt. '28	31.762	55.322	8.462	102.879	42.533	38 $\frac{1}{4}$
29 Febr. '28	30.683	54.587	10.140	98.507	41.650	38 $\frac{5}{16}$
22 „ '28	31.903	52.276	15.033	94.536	43.600	39 $\frac{3}{4}$
15 „ '28	36.296	52.508	12.970	101.137	43.465	38
8 „ '28	35.576	53.197	15.351	97.305	42.045	37 $\frac{7}{16}$
1 „ '28	35.258	55.027	14.341	97.583	39.792	35 $\frac{1}{2}$
9 Mrt. '27	31.223	73.690	16.159	103.922	33.446	27 $\frac{1}{8}$
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenl. ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis- sets	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen
8 Mrt. '28	5.544	1.864	343	56	1.505	13	1.797
1 „ '28	5.544	1.864	343	57	2.055	10	1.705
23 Fbr. '28	5.544	1.864	343	55	1.692	10	1.716
16 „ '28	5.544	1.864	343	55	1.401	9	1.722
9 „ '28	5.544	1.864	343	54	1.466	10	1.768
10 Mrt. '27	5.548	1.864	342	88	2.936	13	1.979
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit.gew. voorsch. afd. Staat	Schat- kistbil- jetten ²⁾	Diver- sen ³⁾	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
8 Mrt. '28	23.200	5.926	26.893	59.271	7.829	121
1 „ '28	23.500	5.914	26.298	58.433	7.710	28
23 Fbr. '28	22.550	5.912	26.562	57.952	8.224	124
16 „ '28	22.800	5.906	27.349	58.269	8.831	126
9 „ '28	23.100	5.894	27.092	57.765	8.491	155
10 Mrt. '27	29.300	9.308	9.307	52.764	3.360	59
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ Waarvan beschikbaar 463 miljoen. ²⁾ In disconto genomen wegens voorsch. v. d. Staat aan buitenl. regeeringen. ³⁾ Sluippost activa.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 12 Maart 1928.

De meeste fondsenmarkten zijn in de achter ons liggende berichtperiode onregelmatig geweest. Met name geldt dit van de beurs te Berlijn, waar in den aanvang van de berichtswEEK de stemming bepaald lusteloos is geweest, om later, onder den invloed van verschillende factoren, een herstel te ondergaan. De lustelooze tendens is voornamelijk in het leven geroepen door de moeilijkheden met de werknemers, welke in verschillende bedrijven een dreigend karakter hebben aangenomen, zonder dat de zekerheid bestaat, dat de desbetreffende regeeringscommissarissen de beide partijen tot overeenkomst zullen kunnen brengen. Later is een verbetering van het algemeene koerspeil ingetreden, toen bleek, dat kunstzijde-aandeelen sterk gezocht waren. In de overige aandeelen was echter voornamelijk de beroepshandel aan het woord, welke uit den aard der zaak met geringe winsten genoegen neemt en op deze wijze, na een licht herstel, vaak door realisaties weder een achteruitgang veroorzaakt.

Te Londen is de stemming eveneens tamelijk onregelmatig geweest. Op den voorgrond stonden „gilt-edged“ fondsen en aandeelen in binnenlandsche spoorwegen; in beide afdelingen is een verbetering van eenige beteekenis naar voren gekomen. De verdeelde tendens is in de eerste plaats aan den dag getreden bij aandeelen in industriële ondernemingen. Allerlei geruchten hebben de ronde gedaan, in welke nu eens aanleiding tot koopen, dan weder tot verkoopen werd gevonden. Bepaald lusteloos waren aandeelen in rubberondernemingen; ondanks de hoop, welke men omtrent het — eventueel gewijzigd — voortbestaan van het stelsel-Stevenson koestert, schijnt men in het algemeen de overtuiging te zijn toegedaan, dat aan een belangrijke stijging van den rubberprijs niet behoefte te worden gedacht.

Te Parijs is de beurshandel tot bijzonder geringe verhoudingen ingekrompen. Noch van binnenlandsche, noch van buitenlandsche zijde bestaat eenige belangstelling. Men schrijft dit gebrek aan lust om iets te ondernemen toe aan de onzekerheid, welke ten aanzien van de financieele politiek der regeering bestaat. De uitingen van den heer Poincaré hebben er wel op gewezen, dat de stabilisatie van het ruilmiddel zoo spoedig mogelijk verwacht zal kunnen worden, doch daar niet is medegedeeld, wanneer dit zal geschieden, geeft men de voorkeur aan een afwachtende houding.

Te New York is de stemming tegen het einde van de berichtswEEK opgewekt geworden. Men is van meening, dat een uitgebreide blanco positie in verschillende fondsen is opgebouwd en heeft hieruit de gevolgtrekking gemaakt, dat de markt gemakkelijker zal kunnen stijgen dan dalen. In verband hiermede zijn verschillende aankopen uitgevoerd, welke inderdaad het koerspeil vrij sterk omhoog hebben gedreven.

De markt ten onzent is grootendeels beheerscht door de koersfluctuaties in de rubberafdeeling. Een uitzondering dient te worden gemaakt voor de *beleggingsafdeeling*, waar uit den aard der zaak geheel andere overwegingen hebben gegolden. De belangstelling, zoowel voor oude beleggingspapieren, als voor juist geïntroduceerde fondsen, is omvangrijk gebleven, zoodat de stemming over het algemeen bevredigend kon worden genoemd. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105 $\frac{1}{16}$, 105 $\frac{11}{16}$, 105 $\frac{5}{16}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100 $\frac{1}{16}$, 100 $\frac{11}{16}$, 100 $\frac{7}{16}$, 100 $\frac{3}{16}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned.-Indië 1926: 98 $\frac{1}{16}$, 98 $\frac{9}{16}$, 98 $\frac{3}{16}$; 5 pCt. Mexico \$ 100—1000 (afgest.): 9 $\frac{1}{32}$, 8 $\frac{1}{16}$ (ex coupon), 8 $\frac{9}{16}$; 5 pCt. Mexico goud £ 20—100: 39 (ex coupon); 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 85 $\frac{1}{2}$, 84 $\frac{1}{2}$; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 107, 106 $\frac{1}{2}$.

De *rubbermarkt* daarentegen was gedediceerd flauw. Op enkele dagen had het wel den schijn, alsof eenige steun in de markt was gekomen, doch al spoedig bleek dan, dat van kooplust in eenigen omvang geen sprake was en daalde het koersniveau dientengevolge verder. Vooral op den laatsten dag van de berichtperiode zijn ruime verkooporders in de markt gekomen. Niet alleen de voor groote variaties vatbare minder courante soorten, doch ook aandeelen Amsterdam Rubber betaalden toen den tol aan de algemeen lustelooze stemming, zoodat de markt op het laagst bereikte punt de week heeft verlaten. Amsterdam Rubber: 272 $\frac{1}{2}$, 261 $\frac{1}{2}$, 256 $\frac{1}{2}$, 252 $\frac{1}{2}$; Deli Batavia Rubber: 205, 191 $\frac{1}{2}$, 184; Hessa Rubber: 370 $\frac{1}{2}$, 360, 353 $\frac{1}{2}$, 365, 350; Indische Rubber: 311 $\frac{1}{2}$, 303 $\frac{1}{2}$, 307, 315, 307; Kali Telepak: 291, 280, 286, 289, 286; Kendeng Lemboe: 372 $\frac{1}{2}$, 357, 358 $\frac{1}{2}$, 355, 350 $\frac{1}{2}$; Majanglanden: 315, 310, 305, 313, 312; Ned.-Ind. Rubber en Koffie: 301, 290, 297, 293; R'dam Tapanoeli: 147 $\frac{1}{2}$, 142 $\frac{1}{2}$, 147 $\frac{1}{2}$, 140 $\frac{1}{2}$; Serbadjadi: 271, 254, 258, 244 $\frac{1}{2}$; Sumatra Caoutchouc: 202 $\frac{1}{2}$, 200, 208, 203; Sumatra Rubber: 249, 240, 231 $\frac{1}{2}$, 231; Ver. Ind. Cultuurond.: 170 $\frac{1}{2}$, 162 $\frac{1}{2}$, 167, 161 $\frac{1}{2}$; Intercontinental Rubber: 15 $\frac{9}{16}$, 15 $\frac{1}{16}$, 14 $\frac{19}{32}$.

Hiertegenover zijn in enkele andere afdelingen wel verbeteringen op te merken geweest. Aanvankelijk was ook de *tabaksmarkt* in reactie, doch naarmate de datum van de eerste voorjaarsinschrijving voor Sumatratabak — 16 Maart — naderde, bleek eenige kooplust te ontstaan, zoodat een verbetering kon intreden. Desondanks zijn de koersverschillen per saldo niet al te groot geworden. Arendsburg: 650, 649, 644, 634; Besoeki Tabak Mij.: 515; Deli Batavia: 594½, 588½, 604, 602; Deli Mij.: 468, 462, 465½, 459½; Ngoepit: 453, 447, 440, 448; Oostkust: 254, 244½, 247½, 236; Senembah Mij.: 514, 510, 514, 506.

De *suikermarkt* is bijna volkomen tot rust gekomen, na de schokken, welke zij, in verband met de obligatie-uitgifte van de H.V.A., te doorstaan heeft gekregen. Aandeelen H.V.A. zelf hebben nauwelijks van eenige variatie blijk gegeven, terwijl voor de overige soorten uit deze afdeling de stemming eerder beter is geworden, in verband met de vaste houding van de Cubaprijzen en de voortdurende verkoopen door de V.J.S.P. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 183½, 182½, 184; H.V.A.: 769, 760, 771½, 772; Javasche Cultuur Mij.: 403, 404, 401, 409, 407; Kalibagor: 450, 452, 455; Maron: 279, 275, 270, 272; Ned.-Ind. Suiker Unie: 296, 295, 297½, 298; Poerworedjo: 121½, 121½, 122½, 121½; Sindangloet: 460, 455, 465; Tjepper: 815, 790, 810.

De *petroleumafdeeling* heeft zich op den achtergrond bewegen. Bij uiterst kleinen handel zijn de koersverschillen voor aandeelen Koninklijke Petroleum Mij. ook bijzonder gering gebleven. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 323½, 321, 324½, 324½; Kon. Ned. Petr. Mij.: 344½, 343½, 346½, 346½; Perlak Petr.: 77½, 77, 78; Peudawa: 27½, 27, 26½; Marland Oil: 35½, 34½, 35¼, 35½.

Meer aandacht hebben *aandeelen in industriële ondernemingen* getrokken. In overeenstemming met de tendens van de geheele markt is hier aanvankelijk aanbod ontstaan, waarvan de uitwerking zich het sterkste heeft doen gevoelen in aandeelen Philips en in de margarinesoorten. Voor beide fondsen is echter spoedig een verbetering ingetreden, welke het geheele nadeelge koersverschil vrijwel heeft genivelleerd. Kunstzijdesoorten waren vooral tegen het einde van de berichtswEEK sterk gevraagd, in verband met de reeds vermelde houding van dergelijke aandeelen aan de beurs te Berlijn. Centrale Suiker Mij.: 104½, 103½, 105½, 102; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 168½, 170½, 174½, 179½; Jurgens: 270½, 265½, 267, 266½; Maekubee: 142½, 140, 145½, 146½; Mijnbouwkundige Werken: 117½, 119, 116½ (ex claim), 116; Ned. Kabelfabrieken: 477, 475, 471, 485; Ned. Kunstzijdefabr.: 426, 422, 428½, 436½, 443½; Philips Gloeilampenfabr.: 563½, 548½, 559, 560; Zweedsche Lucifer Mij.: 363½, 360½, 353½, 352, 360.

Voorts is iets van beteekenis omgegaan in enkele „*public utility*” aandeelen, zooals A.N.I.E.M., Nederlandsch Indische Gas Mij., Cities Service, enz. De stemming was hier, na een aanvankelijke daling, opgewekt. Aniem: 328½, 322, 328½, 331; Ned.-Ind. Gas Mij.: 282, 270½, 277, 278½.

De *scheepvaartmarkt* was stil en zonder noemenswaardige koersveranderingen. Holland-Amerika Lijn: 85½, 84½; Java-China-Japan Lijn: 136, 136½, 135½, 135; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 95½, 94, 94½; Ned. Scheepv. Unie: 206, 207½, 205½, 206½, 205½; Nievelt Goudriaan: 133, 133½, 131, 130; Stoomv. Mij. Nederland: 197½, 196, 197½.

Van *mijnaandeelen* zijn alleen aandeelen Algemeene Exploratie Maatschappij en Boeton in eenigszins ruime mate verhandeld. De vraag was zoodanig, dat een kleine vooruitgang van den koers kon worden geregistreerd. Alg. Exploratie Mij.: 84½, 86½, 83½, 87; Billiton te Rubriek: 952, 945; Boeton Mijnbouw Mij.: 168½, 165½, 169½; Müller & Co.'s Mijnb. Mij.: 91½, 90, 91½; Redjang Lebong: 141½, 140½, 140; Singkep Tin Mij.: 433, 428, 426.

De afdeling voor *aandeelen in bankinstellingen* is rustig gebleven en afhankelijk van slechts geringe orders. A'dam Bank: 187, 186½, 184, 186½; Incasso Bank: 130, 129½; Koloniale Bank: 267½, 271½, 267, 271; Ned.-Ind. Handelsbank: 178½, 176½, 178; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 174½, 172½, 173½; R'damsche Bankver. 103½, 104½, 104.

De *Amerikaansche markt* heeft, na de krachtige koersstijging te New York, eenige aandacht aan onze beurs getrokken. Wel is de handel gering gebleven, doch er bestond een lichte neiging tot koopen, waardoor de koersen hier af en toe vooruitliepen op de verdere verbetering, welke van de markt te New York werd verwacht. American Can. Cy.: 318½ (ex div.); Anaconda Copper: 110½, 108½, 109½, 109½; Cities Service: 285, 287½, 290; Studebaker: 63½, 63½ (ex div.), 62½, 63½, 61½; United States Steel Corp.: 141½, 143½, 146½, 145½; Atchison Topeca: 183½, 183 (ex div.), 183½; Baltimore & Ohio: 112 (ex div.), 112½, 111½, 112½; Erie: 53½, 53½, 53½; St. Louis & San Francisco: 113, 113½, 116½; Union Pacific: 191, 193, 192; Wabash Railway: 60½, 61½, 61½, 60½.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

13 Maart 1928.

De Europeesche tarwemarkt had deze week weder een levendig aanzien. Reeds dadelijk in het begin der week werden omvangrijke zaken gedaan in Engeland, waarbij Canadaesche tarwe een groote rol vervulde. Tot dezen flinken kooplust in Engeland hadden vaste markten van het einde der vorige week in Noord- en Zuid-Amerika bijgedragen, doch toen op 6 Maart wegens een hooge raming van den 'bij de boeren in de Vereenigde Staten nog aanwezigen voorraad en betere berichten over den stand der nieuwe Amerikaanse winter tarwe eenige reactie aan de Amerikaanse termijnmarkten intrad, leidde die ook in Engeland tot een afname der zaken. Op het vasteland echter bleef men in ruime mate met inkoop voortgaan en vooral trok het de aandacht, dat vrijwel geheel West-, Centraal- en Zuid-Europa aan de zaken deelnamen. Zelfs naar Spanje werd vrij wat tarwe verkocht en ook de meer Oostelijke landen van de Middellandsche Zee, waarbij Griekenland, kochten overzeesche tarwe. Op deze algemeene Europeesche vraag reageerden de markten in de uitvoerlanden spoedig weder met prijsverhoogingen, die in het midden der week ook in Engeland den kooplust weder aanwakkerden, zoodat daar spoedig weder zeer groote zaken werden gedaan. Nu was het in veel sterkere mate dan te voren Australische en Argentijnsche tarwe, welke werden gekocht, nadat op de voorafgaande dagen de zaken in Platatarwe voornamelijk naar het vasteland waren gedaan. Dat zooveel Australische tarwe werd gekocht was vooral het gevolg van de omstandigheid, dat in verband met den kleinen Australischen oogst en de lage tarweprijzen het aanbod uit Australië zeer klein was en voor het vervolg slechts op kleine verschepingen wordt gerekend. Eenige vermindering ondergingen later de zaken naar Engeland weder, hetgeen voornamelijk als reactie moet worden beschouwd na den grooten omzet van de vorige dagen, doch ook samengehangen heeft met zeer groote verschepingen uit Argentinië, terwijl desondanks de voorraden in de Argentijnsche havens nog weder aanzienlijk toenamen. Hierbij dient echter te worden genoteerd, dat zij nog vrij wat kleiner zijn dan het vorige jaar om dezen tijd. In geheel Europa bleef ook nu echter de vraag naar tarwe vrij levendig met vaste markten in de uitvoerlanden. Een uitzondering maakte de termijnmarkt te Chicago, die den invloed ondervond van de groote Argentijnsche verschepingen en van de omvangrijke hoeveelheid, welke nog bij de boeren in de Vereenigde Staten van den laatsten oogst aanwezig is. Ook had tot de voorafgaande prijsstijging te Chicago een bericht over den slechten stand van den oogst in Duitsland meegewerkt, welk bericht later niet juist bleek, want over den stand van het Duitsche wintergraan valt niet te klagen. Bovendien werden de meeste soorten tarwe uit de Vereenigde Staten in Europa als te duur beschouwd tegenover andere soorten. Winnipeg daalde echter slechts zeer weinig en in Argentinië bleven de termijnmarkten vast met geleidelijk stijgende prijzen, als gevolg van de algemeene flinke vraag in Europa en het vooruitzicht, dat deze in haar verbeterden omvang nog geruimen tijd zal blijven bestaan. Op 12 Maart waren alle termijnmarkten in Noord- en Zuid-Amerika voor tarwe weder hooger. Chicago sloot echter nog ½ à 1½ dollarcent per 60 lbs. lager dan een week tevoren, terwijl te Winnipeg die verlaging ½ à ¾ bedroeg en de Argentijnsche termijnmarkten 15 à 20 centavos per 100 KG. zijn gestegen.

Rogge was ook deze week weder zeer vast. De verschepingen zijn echter sterk toegenomen en bedroegen niet minder dan 205.000 quarters, terwijl den laatsten tijd de wekelijksche verschepingen uit Noord-Amerika en Argentinië tezamen gewoonlijk niet meer bedroegen dan 30.000 tot 80.000 quarters. Bijna de helft van de ditmaal verscheppte hoeveelheid was uit Argentinië afkomstig, terwijl van het restant bijna alles door de Vereenigde Staten werd geleverd. Reeds deze toename der verschepingen en van de Europeesche vraag was voor Chicago voldoende aanleiding om zich op het hooge prijspeil, dat in het begin der week was bereikt, vrijwel geheel te handhaven. Wel trad in den loop der week eenige verlaging in, doch de markt sloot toch in vaste stemming. Maart was ten slotte 1½ dollarcent per 56 lbs. gedaald, doch Mei sloot ¼ hooger.

Het is wel een verwonderlijk verschijnsel, dat juist bij de sterke prijsstijging, welke den laatsten tijd voor rogge heeft plaats gevonden, de Europeesche vraag zoo groot blijft, ofschoon toch de roggeprijs zich nu aanmerkelijk verheft boven dien van vele der meeste verhandelde tarwesoorten.

In ma is is over het algemeen de omzet den laatsten tijd tengevolge der hooge prijzen niet meer zoo groot als eenigen tijd geleden het geval was, doch bij de kleine verschepingen

en de waarschijnlijkheid, dat zij zich, vóór de nieuwe Plata-mais beschikbaar komt, niet meer belangrijk zullen kunnen uitbreiden, blijft spoedige mais zeer vast. Verschillende soorten zijn in den loop der week in prijs gestegen. Speciaal geldt dit voor Platamais, waarvan de verschepingen deze week uiterst klein waren (zij bedroegen slechts 69.000 quarters) en geheel op kosten van de in de Argentijnsche havens aanwezige voorraden tot stand kwamen. In de Vereenigde Staten was mais niet vast en te Chicago hebben de prijzen zelfs eenige verlaging ondergaan. De aanvoeren naar de Amerikaansche kustplaatsen zijn echter slechts klein en dienengevolge ondergingen de prijzen, welke voor Noord-Amerikaansche mais naar Europa werden gevraagd, slechts weinig verandering. Op 12 Maart was Chicago vaster en het slot was slechts weinig lager dan een week tevoren. Ruim 100.000 quarters mais zijn deze week uit Amerika naar Europa verscheept. Ook nu weder was de grootste helft daarvan voor Nederland bestemd, doch de verschepingen naar Engeland ondergingen een vermeerdering, terwijl ook naar Duitsland meer Noord-Amerikaansche mais werd verscheept, en daarheen tevens meer nieuwe zaken tot stand kwamen. In Nederland is men daartoe nog niet weder overgegaan en de zaken in Noord-Amerikaansche mais blijven daar vrijwel geheel tot verkoopen door wederverkoopten beperkt. Zeer goede belangstelling bestaat in Nederland nog steeds voor mais uit Oost- en Zuid-Afrika, waarvoor de prijzen nog als zeer matig te beschouwen zijn en ook Nederlands-Indische mais werd deze week in Nederland gaarne gekocht tot stijgende prijzen, vooral wat gele Javamaïs betreft. Vast is de markt voor nieuwe Platamais in Argentinië geweest. Door regenval werden vooral voor spoedige verschepingen van nieuwe Platamais hogere prijzen gevraagd, en aan het einde der week en op 12 Maart kwamen tot, slechts weinig beneven het voor spoedige mais geldende prijspeil ruime zaken tot stand, vooral naar Antwerpen. De regen, welke den laatsten tijd in Argentinië valt, dient eigenlijk niet beschouwd te worden als ongunstig voor den maïssoogst, doch daar hij waarschijnlijk den oogst zal vertragen, evenals het beschikbaar komen van voldoende droge mais voor verscheping naar Europa, hebben toch de Argentijnsche termijnmarkten daarop met prijsverhoogingen gereageerd, die zoowel in Engeland als op het vasteland tot toename der zaken hebben geleid. Dat nog niet dadelijk gerekend behoef te worden met kwantitatieve schade aan den Argentijnschen maïssoogst, blijkt uit de dezer dagen gepubliceerde particuliere ramingen der opbrengst, die 39.1 miljoen quarters bedroeg tegen 37.5 miljoen, waarop in het vorige jaar de Argentijnsche maïssoogst officieel is geraamd. Die raming is echter te laag gebleken. In den loop der week is nieuwe mais aan de Argentijnsche termijnmarkten 15 à 20 centavos per 100 KG. in prijs gestegen.

Van den Donau is deze week weder wat mais afgeladen, en tot stijgende prijzen komen nu en dan ook naar West-Europa enkele zaken in Donaumaïs tot stand, doch het aanbod blijft klein en groote verschepingen uit Roemenië kunnen voorloopig allerminst worden verwacht.

Gerst was aan de termijnmarkt te Winnipeg deze week lager dan de vorige, doch prijsverlaging op de Europeesche markt is daarmede nauwelijks gepaard gegaan. Ten slotte was Winnipeg echter wat beter, doch in vergelijking met de notering van 5 Maart bedroeg de prijsdaling toen toch nog 1½ à 2½ dollarcent per 48 lbs. In Noord-Duitsland bestond wat meer kooplust voor gerst, doch anderzijds waren naar Rotterdam toch nu en dan weder Duitsche wederverkoopten met naar deze haven stoomende partijen Argentijnsche gerst aan de markt. De crisis in den Duitschen landbouw houdt een flinke verbetering van de Duitsche vraag naar voedergranen nog steeds tegen, doch in Nederland is de vraag naar gerst niet slecht en in Engeland en België bestond meer belangstelling. Tegenover een afname der verschepingen uit Argentinië stond een vermeerdering der Noord-Amerikaansche hoeveelheid en ook uit Noord-Afrika werd meer gerst afgeladen, evenals uit Roemenië, dat bij de onlangs tot stand gekomen heropening der scheepvaart, ook in de eerstvolgende weken wel in wat ruimere mate gerst zal afladen. Het aanbod uit Roemenië blijft echter bij voortduren klein.

Haver is vast en in Duitsland en Nederland werden in Platahaver tot sterk stijgende prijzen meer zaken gedaan. Het aanbod in Platahaver is bij de verminderde verschepingen aanzienlijk afgenomen en van andere soorten blijft het aanbod eveneens klein. De bij de boeren in de Vereenigde Staten nog aanwezige hoeveelheid haver is van beperkten omvang en blijft bij die van vorige jaren ten achter. Zoowel te Winnipeg als te Chicago echter is den laatsten tijd de haverprijs aan de termijnmarkten nog al wat gedaald maar tot zaken naar Europa heeft die verlaging nog steeds slechts in zeer beperkte mate geleid.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren de afgelopen week kalm doch prijshoudend gestemd.

In Amerika schijnen raffinadeurs na de groote inkoop van verleden week voorloopig weer voldoende gedekt te zijn; toch ging nog het één en ander om in ruw-suiker. Op de termijnmarkt waren de fluctuaties gering en de slotnoteringen waren als volgt: Sp. Centrifugals 4.46; Mrt. 2.78; Mei 2.72; Juli 2.80; Dec. 2.96; Mrt. 2.80.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V.S. bedroegen deze week 62.000 tons; de versmeltingen 52.000 tons tegen 64.000 tons in 1927 en de voorraden 254.000 tons tegen 217.000 tons.

Voor Cuba en andere koloniale suiker werden prijzen betaald om en bij 2½ d.c. & fr. New York.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1928	1927	1926
	Tons	Tons	Tons
Cubaansche prod. tot 6/3	1.700.000	2.012.280	2.019.867
Cubaansche consumptie tot 6/3	11.550	19.000	25.500
Weekontv. afscheephavens ..	222.598	215.334	195.110
Totaal sedert 1/1 tot 3/3	1.188.127	1.467.464	1.697.038

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Mei	Maïs Mei	Haver Mei	Tarwe Maart	Maïs Maart	Lijnzaad Maart
10 Mrt. '28	136 1/8	93 1/8	54 1/8	11,35	7,80	15,15
3 " '28	135 7/8	93 1/8	56 1/8	10,85	7,70	14,95
10 Mrt. '27	139 1/8	76 1/8	45 1/8	11,30	6,--	14,85
10 Mrt. '26	159 1/8	78 1/8	39 1/8	12,15	6,80	15,--
10 Mrt. '25	187 1/8	130 1/8	50 1/8	16,85	10,10	23,70
20 Juli '14	82	56 1/8	36 1/8	9,40	5,38	13,70

1) per Mrt. 2) per Mei.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	12 Maart	5 Maart	14 Maart
	1928	1928	1927
Tarwe (Hardwinter II) ...	14,50	14,60	15,25
Rogge (No. 2 Western) ...	14,--	13,50	12,90
Maïs (La Plata)	235,--	232,--	164,--
Gerst (No. 2 barley)	253,--	252,--	219,--
Haver (Canada 3)	13,70	13,50	11,75
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ...	15,--	15,--	12,20
Lijnzaad (La Plata)	347,--	348,--	354,--

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	4/10 Maart 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	4/10 Maart 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	1928	1927
Tarwe	66.131	396.190	336.160	4.613	13.055	12.634	409.245	348.794
Rogge	4.730	25.193	46.750	—	—	—	25.193	46.750
Boekweit	597	6.291	6.068	—	—	67	6.291	6.135
Maïs	34.122	223.546	306.523	8.420	55.697	55.184	279.243	361.707
Gerst	8.388	77.423	85.722	—	3.240	1.204	80.663	87.016
Haver	4.158	46.810	21.574	—	—	630	46.810	22.204
Lijnzaad	3.922	32.605	40.723	24.544	83.859	38.722	116.464	79.445
Lijnkoek	5.702	48.246	30.190	—	450	—	48.696	30.190
Tarwemeel	2.896	30.663	24.758	1.529	9.375	8.318	40.038	33.076
Andere meelsoorten	436	2.688	3.642	—	—	—	2.688	3.642

Werkende fabrieken	170	176	175
Weekexport	80.093	82.277	114.954
Totale export sedert 1/1 tot 3/3	375.233	631.674	932.619
Voorraad afscheepavens ...	812.894	835.790	764.419
Voorraad Binnenland	500.323	830.813	610.022

In Engeland was de termijnmarkt de afgelopen week over het algemeen traag gestemd, terwijl de noteringen slechts zeer weinig fluctueerden.

Op Java kwamen deze week verdere afdoeningen door de Visp. tot stand van suiker uit oogst 1928 tot bekende prijzen; in totaal bedragen hunne verkoopen uit dezen oogst thans ongeveer 390.000 tons Superieur, 317.000 tons Bruine suiker.

Voor tweedehands-suiker fluctueerden prijzen slechts weinig. Volgens voorloopige gegevens bedroeg de uitvoer van Java gedurende Februari 120.250 Metr. tons.

Hier te lande was de markt in sympathie met het buitenland deze week oveneens kalm gestemd. Het slot was prijs houdend op de volgende noteringen:

Mrt. f 16½; Mei f 17.—; Aug. f 17½ en Dec. f 17½.
De omzet bedroeg deze week 3200 tons.

KOFFIE.

De stemming bleef vast bij grootendeels onveranderde prijzen voor de Braziliaansche soorten. De prijzen van Palembang Robusta daarentegen liepen in Indië dagelijks hooger en de noteringen aldaar te lande zijn bij het afsluiten van dit bericht voor Maart-verschepping ongeveer 3 ct. hooger dan de prijzen, waartoe een week geleden werd aangeboden. Deze rijzing schijnt hoofdzakelijk toe te schrijven te zijn aan dekkingsvraag van de zijde der Indische afluaders, die zich voor de uitvoering van vroeger afgesloten contracten voor een deel nog niet van de benodigde koffie hadden voorzien en nu — genoodzaakt bij stijgende prijzen aan de markt te komen — het artikel veel sneller opdriften dan anders het geval zou zijn geweest. Het abnormale van den toestand komt ten duidelijkste uit bij vergelijking van de prijzen van Palembang Robusta met die der andere en in elk geval betere ongewasschen Robusta-soorten. Tegenover een rijzing van eerstbedoelde soort van 3 ct. staat een zoo goed als onveranderd gebleven notering van Benkoelen en Mandheling Robusta, waardoor zich thans weder het merkwaardige geval voordoet, dat — althans in Indië — de prijs van Palembang Robusta slechts weinig lager is dan de minstens eenige centen betere Mandheling Robusta en zelfs ongeveer 1 ct. hooger dan de toch altijd iets betere Benkoelen. Het gevolg hiervan is, dat aan de consumptiemarkten de rijzing van Palembang slechts op een afstand gevolgd wordt en dat prompte verschepping ongeveer 1½ à 2 ct. en stoomende koffie zelfs 2½ ct. onder de Indische prijzen te koop is, terwijl reeds in Europa opgeslagen koffie met nog grooter prijsverschil wordt aangeboden.

Zooals hierboven reeds gezegd, bleven de prijzen in Brazilië, zowel voor Santos als voor Rio zoo goed als onveranderd. Sedert 1 dezer is de limiet der dagelijksche aanvoeren te Santos, die vanaf begin December 1927 op 30.000 balen was vastgesteld, door het Instituut tot Permanente Verdediging van de Koffie gebracht op 35.000 balen. De verwachting (uitgesproken in het weekoverzicht van 21 Februari), dat deze aanvoeren weldra verhoogd zouden worden, is dus spoedig bewaarheid geworden. Reeds vroeger was te dezer plaatse uiteengezet, dat de voorraad te Santos in den laatsten tijd tot zóódanig laag cijfer was gedaald, dat de uitvoerhuizen aldaar zich slechts met groote moeite konden voorzien van de verschillende kwaliteiten, die zij noodig hadden om aan de reeds afgesloten contracten te kunnen voldoen. De verhooging van het cijfer der dagelijksche aanvoeren heeft dan ook hoofdzakelijk ten doel dien voorraad weder eenigermate te doen toenemen en dit is dan ook gelukt, want, waar deze in het begin dezer maand op 884.000 balen was gevallen, had hij, toevallig gestemd door eene tijdelijke vermindering van den uitvoer in het begin dezer maand, op 12 dezer reeds weder het cijfer van 1.011.000 balen bereikt, hetgeen echter nog ver is onder het indertijd door het Comité vastgestelde minimum van 1.200.000 balen. Het staat te bezien of dat minimum zonder verdere verhooging van de limiet zal kunnen worden bereikt wanneer de uitvoer naar Europa en naar Amerika spoedig weder mocht toenemen, iets waar, na den betrekkelijk geringen export der laatste weken, veel kans op is.

De prijzen aan de termijnmarkt schommelden met zeer kleine verschillen in navolging van New-York en zijn ten slotte bij het afsluiten van dit bericht voor het Gemengd contract slechts een fractie onder die van verleden week.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verschepping zijn thans ongeveer 103/- à 104/-

per cwt. en van dito Prime ongeveer 105/- à 107/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verschepping, bedragen 71/6 à 72/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Maart-verschepping, 39 ct.; Palembang Robusta, April-verschepping, 38½ ct.; Mandheling Robusta, Mrt./Apr.-verschepping, 39¼ ct.; Benkoelen Robusta, Mrt./Apr.-verschepping, 38 ct., alles per ½ KG., cif., uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteringen bleven onveranderd 63 ct. per ½ KG. voor Superior Santos en 47 ct. voor Robusta, bij regelmatig en doch niet uiterma'se grooten afzet.

De noteringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd contract basis Santos Good			
	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
13 Maart	52	51	50	—	43¼	43¼	41½	40½
6 "	52	51	50	—	43	43¼	41¾	40¾
23 Febr.	52	51	50	—	43¾	43¾	42¼	41¼
21 "	48¾	47	46	—	43¼	42¾	40¾	39¾

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
12 Maart	\$ 15,99	\$ 14,83	\$ 13,79	\$ 13,50
5 "	" 15,95	" 15,03	" 14,15	" 13,90
27 Febr.	" 15,52	" 14,84	" 14,20	" 13,99
20 "	" 14,81	" 14,20	" 13,58	" 13,40

Rotterdam, 13 Maart 1928.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
12 Mrt. 1928	289.000	26.425	1.011.000	33.000	61/12s
5 " 1928	309.000	25.875	914.000	33.000	6
27 Febr. 1928	328.000	26.900	946.000	33.000	61/12s
14 Mrt. 1927	219.000	25.750	1.048.000	26.000	58 1/4d

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
10 Mrt. 1928....	42.000	2.798.000	209.000	7.305.000
12 Mrt. 1927....	41.000	2.778.000	180.000	6.730.000

1) In Reis.

THEE.

De theemarkt gaf in de afgelopen week een vaste tendens te zien. De aangeboden partijen in de Londensche veilingen vonden grif koopers tot volle prijzen der vorige week, dikwijls nog met verhoogingen die ¼ à ½ d. beliepen.

Ook voor bladthee voor exportdoeleinden was goede vraag en deze werden veelal tot iets verhoogde prijzen uit de markt genomen.

De verscheppingen van de Noordelijk Britsch-Indische havens naar het Vereenigd Koninkrijk in de tweede helft van Februari bedroegen slechts 1.2 miljoen lbs. tegenover 3.3 miljoen lbs. in hetzelfde tijdvak van 1927. De verscheppingen uit Noordelijk Britsch-Indië schijnen dus vrijwel op het einde te loopen.

De weerberichten uit de Noordelijk Britsch-Indische theedistricten maken melding van abnormaal droog weer, met uitzondering van Sylhet en Darjeeling waar het normaal was.

Amsterdam, 12 Maart 1928.

COPRA.

De markt was aanvankelijk vast gestemd, met voortdurende goede vraag voor stoomende partijen, vooral naar Hamburg en Marseille.

Later in de week offerde Indië ruimer, en liepen de prijzen plotseling zeer sterk terug.

De slotnoteringen zijn:

Nederl.-Indische fms, stoomend naar Hamburg	f 33½
" " " " " " Holland	" 33¼
" " " " " " Februari/Maart aflading	" 33¼
" " " " " " Maart/April	" 33¼

STEENKOLEN.

Sinds enkele dagen is het laatste rapport gepubliceerd geworden van den South Wales Coal Conciliation Board voor de drie maanden, eindigende Januari jl. Het blijkt, dat over die periode de kolenindustrie van Zuid-Wales £.761.000.— verloren heeft of per ton uitgedrukt ca. 1 sh. 5 d. Wanneer men weet, dat het verlies van het voorafgaande kwartaal „slechts” 1 sh per ton bedroeg, kan men zich een beeld vormen van de wamhoop, waaraan men in Wales nabij is. Inderdaad staat de kolenindustrie in West-Europa voor een crisis, die waarschijnlijk hare weerga niet vindt. Ter illustratie diene, dat op verschillende mijnen in Northumberland en Durham partieele stakingen uitgebroken zijn in verband met de loonsverlaging en dat, niettegenstaande de leiders van de mijnwerkersbonden zelve wel inzien, dat de verkoopprijzen de betaling van hogere loonen niet toelaten.

De prijzen zijn verder afgebrokkeld en zijn thans als volgt:

Northumberland Ongezeefde	f 9,25
Durham Ongezeefde	„ 10,—
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	„ 11,75
Schotsche Gezeefde	„ 9,—
Yorkshire Gewasschen Doubles	„ 11,25
Westfaalsche Vefförder	„ 13,15
„ Vetstukken	„ 14,40
„ Smeenootjes	„ 13,90
„ Gasvlamförder	„ 13,15
„ Gietcokes	„ 16,25
Hollandsche Eierbriketten	„ 14,50

alles per ton van 1000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10,—. Markt flauw.

IJZER.

De olopende beweging der staalprijzen heeft zich de laatste weken niet verder voortgezet, doch de markt heeft haar vaste stemming behouden. Dit laatste geldt ook voor de ruwijzermarkt. De Fransche binnenlandsche prijzen zijn met ingang van 1 Maart met 10 frs. verhoogd, de Duitse blijven ongewijzigd.

	Noteering in de week van		
	27 F./4 Mt. 1928	5/11 Mrt. 1928	7/13 Mrt. 1927
Ruwijzer.			
<i>f.o.t. furnace</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Cleveland Foundry no. 1	67½	67½	88/-
„ „ „ 3	65/-	65	83/-
„ „ „ 4	64/-	64	82/-
Hematite East Coast mixed numbers	69½	69½	87½
<i>Wagon départ Longwy (Lotharingen)</i>	Frs.	Frs.	Frs.
Moulage	445,—	445,—	510,—
Semi-phosphoreuse	480,—	480,—	545,—
<i>ab Werk Rheinl.-Westfalen</i>	Mk.	Mk.	Mk.
Gießereirohisen no. 1	86.50	86.50	88.—
„ „ „ 3	82.—	82.—	86.—
Hämatit	87.50	87.50	93.50
<i>f.o.b. Antwerpen</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Gieterij ruwijzer no. 3...	63-64	63½-64½	70-72½
Walsproducten.			
<i>f.o.b. Antwerpen (vrijbl.)</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Stafijzer	107½	107½	100
Plaatijzer 5 mM.....	126	126	121-122
„ 3 „	131	131	127½-129½

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
12 Mrt. 1928 ..	61.10/-	66.12 6	228.17/6	19.17/6	25.5/-
5 „ 1928 ..	60.12 6	66.3/9	232.7 6	19.15/-	25.-/-
27 Febr. 1928 ..	60.17/6	66.10/-	232.17/6	20.5/-	25.2/6
20 „ 1928 ..	61.10/-	66.15/-	230 2 6	19.17/6	25.5/-
14 Mrt. 1927 ..	55.15/-	62.17/6	312.7/6	28 2 6	31.-/-
20 Juli 1914 ..	61.-/-6		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt was levensloos. Er is nagenoeg alleen vraag van St. John N.B. naar

de Middellandsche Zee per Maart en April op basis van 15½ cents per 100 lbs: Van de Northern Range is per prompt naar de Middellandsche Zee 14½ cents gedaan. Van de St. Lawrence zijn de eerste bevrachtingen tot stand gekomen, doch over het algemeen zijn bevrachters slechts weinig belangstellend. Een boot van 35.000 qtrs, werd per 25 Mei/10 Juni gedaan van Montreal naar Antwerpen of Rotterdam tegen 13½ cents, optie Hamburg/Bremen 14 cents. De Golf van Mexico is zeer kalm, doch zou een boot kunnen plaatsnaar Rotterdam tegen de betrekkelijk goede vracht van 16 cts.

Er is een vaste vraag naar tonnage voor suiker van West-Indië. Tonnage is voldoende beschikbaar en de vrachten zijn onveranderd gebleven. Van Cuba en San Domingo naar de gebruikelijke U.K./Continent havens werd 17/- tot 17/3 betaald voor kleine booten en 16/- voor 7000 tonners en grooter, Maart belading. Er zijn nu weinig orders aan de markt voor verscheping vóór 9 April. Vrachten vanaf dezen datum tot Mei/Juni belading zijn gelijk aan de voorgenoemde, terwijl een tweede helft April boot 16/6 heeft bedongen.

De graanvrachtenmarkt van de North Pacific was veel kalmer met slechts beperkte vraag en een flink aanbod van tonnage per April/Mei. Dientengevolge zijn de vrachten verder gezakt en April tonnage van 7/7500 tons werd bevracht op basis van 27/- van Vancouver naar Antwerpen/Rotterdam, en 27/6 naar U.K./Continent (6d minder Antwerpen/Rotterdam). Een groote boot per Mei werd gedaan naar U.K./Continent op basis van 27/3.

Ofschoon van de La Plata flink bevracht werd gedurende de afgelopen week, was de vraag naar tonnage toch milder dan verwacht was. Tegen het einde was de tendens echter beter en de vrachten werden vaster. Naar Maart/April tonnage was de meeste vraag. Van boven La Plata is per Maart tot 21/- gedaan voor handige tonnage naar U.K./Continent en 20/- naar Antwerpen of Rotterdam direct. Van Bahia Blanca werd tonnage van middelmatige grootte gedaan naar U.K./Continent tegen 19/9. Per April/Mei werd van boven La Plata havens 22/6 gedaan naar U.K./Continent, terwijl een Mei-boot naar Canada is bevracht tegen 22/6 één, 23/6 twee en 24/6 drie loshavens.

Van de chilisalpeteer-vrachtenmarkt kan geen opleving worden gerapporteerd. Naar Europa is geen definitieve vraag en de vracht is nominaal 25/6 tot 26/- basis Bordeaux/Hamburg range. In partijen ging ook weinig om. Naar Antwerpen/Rotterdam/Bremen/Hamburg wordt per April 22/6 in uitzicht gesteld.

De oostelijke afdelingen waren kalm, doch het tekort aan tonnage hield de vrachten op peil en in sommige gevallen zijn de vrachten zelfs vaster geworden. De vraag naar tonnage voor soyaboonen van Wladiwostock was gering. Er werden eenige maandelijksche partijen van 1000 tons geboekt per April/Mei tot Augustus naar Rotterdam of Hamburg tegen 27/6. De vraag van Australië was flauw, doch het tekort aan tonnage had een vastere stemming van de vrachten tengevolge. Van Zuid-Australië werd een 5800 tonner bevracht naar de Middell. Zee/U.K./Cont. tegen 33/9 per Maart, optie Bergen/Oslo range incl. Dene-marken tegen 2/- extra. Burmah was kalm. De eenige boeking is een partij naar Hamburg tegen 26/3, terwijl een 8/8500 tonner naar Gdynia, Danzig of Stettin tegen 30/- werd bevracht per midden Maart. Britsch-Indië verschafte iets meer vraag naar tonnage en van Karachi naar U.K./Continent werd tot 22/6 betaald per Maart en naar E.C.U.K. 23/6, optie Cont. 22/7½ per Maart/April.

De vraag van den Donau is beter geworden en naar Antwerpen/Hamburg werd 15/- per Maart betaald, hetgeen zonder twijfel kan worden herhaald, ofschoon 3 d. lager wordt genoteerd. De Zwarte Zee bleef lusteloos.

De Middellandsche Zee was kalm. Voor erts werd o.m. betaald: Melilla/Jmuiden 5/4½; Benisaf/Rotterdam 4/3, Hornillo/Middlesbro 7/-, La Calera/Rotterdam 5/4½, Benisaf/Philadelphia 8/-. Voor fosfaat werd betaald: Bona/Belfast 8/3, Sfax/Rotterdam 7/1½.

De uitgaande Engelsche kolenvrachtenmarkt was flauw gestemd voor alle bestemmingen. Van Zuid-Wales werd o.m. betaald: Rouaan 3/6, Alexandrië 9/9, Las Palmas 8/- en van de Oostkust: Hamburg 4/3; Genua 7/7½, Las Palmas 8/-.

RUINVAART.

Week van 4 t/m. 10 Maart 1928.

De aanvoeren van zeezijde waren tamelijk levendig. De vraag naar particuliere ruimte was over het algemeen matig. Scheepsruimte was voldoende beschikbaar, nam echter in het laatst der week af. Zeer vele schepen sleepten ledig naar de Ruhrhavens om aldaar kolen te laden.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam - Rotterdam - 's-Gravenhage - Almelo - Dordrecht - Enschede - Hengelo -
Oldenzaal - Utrecht - Zaandam - Zwolle

Maandstaat op 29 Februari 1928

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponneerd	f	961.200,—
Deelneming in de firma B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen	"	7.020.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 9.405.075,01 waarvoor in geld gestort	"	7.083.375,01
waarvoor effecten gedeponneerd	f	2.324.700,—
Effecten van Aandeelhouders gedeponneerd bij bevriende instellingen	"	3.000.000,—
ten eigen gebruike	"	32.904.500,—
Kassa, Wissels en Coupons	"	38.229.200,—
Nederl. Schatkistbiljetten en promessen	"	39.293.576,57
Saldo's bij Bankiers	"	2.607.648,61
Eigen Effecten en Syndicaten	"	25.972.512,23
Saldo te leveren en te ontvangen fondsen	"	14.478.609,98
Prolongatiën gegeven	"	126.809,10
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek.-Crt. f 115.585.059,91	"	15.840.240,—
Af: loopende Promessen	"	7.593.000,—
Voorschotten op Consignatiën	"	107.992.059,91
Gebouwen	"	1.680.336,96
	"	5.880.465,51
Totaal	f	267.166.033,88

CREDIT

Kapitaal	f	36.000.000,—
Reservefonds	"	9.265.825,78
Buitengewone Reserve	"	1.800.000,—
Reserve Credietvereniging	"	2.912.803,24
Aandeelhouders voor gedeponneerde Effecten als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B	f	961.200,—
in Leen-Depot	"	37.268.000,—
Zieken- en Pensioenfonds	"	38.229.200,—
Deposito's	"	3.198.636,35
Prolongatie-Deposito's	"	57.615.935,32
Saldi Rekeningen-Courant	"	7.478.300,—
" " " voor gelden in het Buitenland .. f 77.420.840,26	"	7.981.491,64
De Nederlandsche Bank	"	85.402.331,90
Daggeldleeningen	"	1.428.509,35
Te betalen Wissels	"	7.100.000,—
Geaccepteerd door derden	"	10.202.424,68
Diverse Rekeningen	"	3.630.296,94
	"	2.901.770,32
Totaal	f	267.166.033,88

In verband met de jongste wijziging onzer statuten zijn op dezen maandstaat de posten, betrekking hebbende op de afdeling „Credietvereniging” gecombineerd met andere overeenkomstige posten, met uitzondering van het „Reservefonds Credietvereniging”, over welks bestemming in de in April a.s. te houden jaarlijksche algemeene vergadering van aandeelhouders eene beslissing zal worden genomen.

Het „Waarborgfonds Credietvereniging” is inmiddels, door restitutie aan de rechthebbenden, komen te vervallen.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

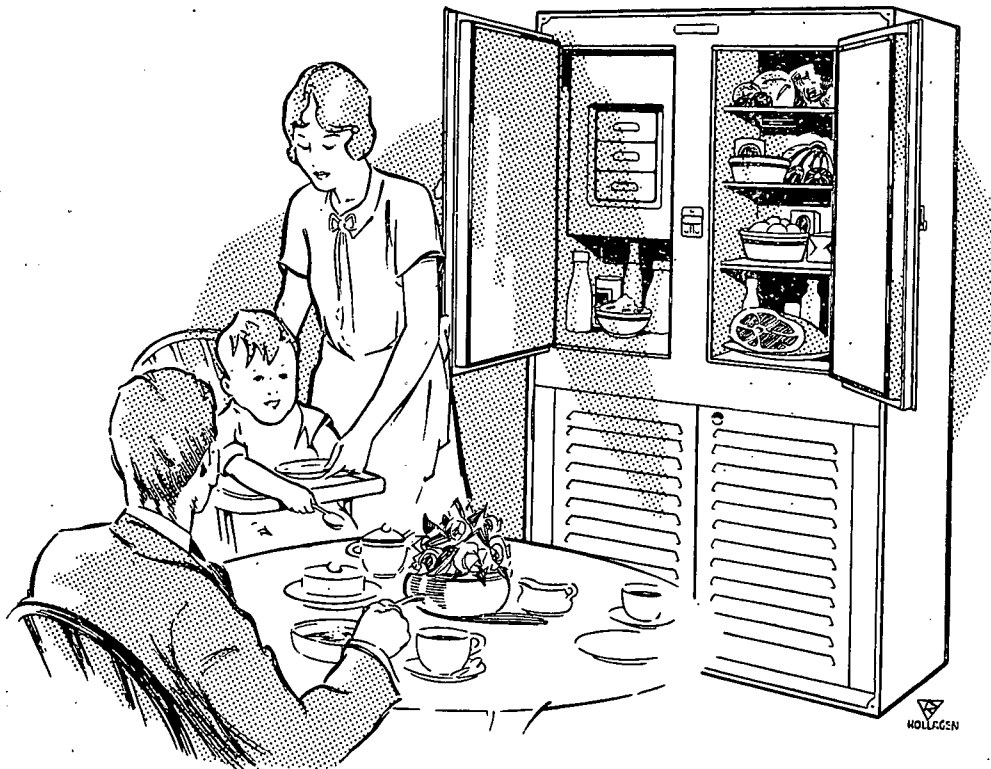
'S-GRAVENHAGE

ROTTERDAM

BATAVIA

AMOY, AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO, HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA, SWATOW, TEGAL, TJILATJAP, TOKIO, WELTEVREDEN, YOKOHAMA.

FRIGIDAIRE-FRIGIDAIRE-FRIGIDAIRE-FRIGIDAIRE-FRIGIDAIRE-FRIGIDAIRE-FRIGIDAIRE-FRIGIDAIRE

GEZONDHEID IS DE GROOTSTE SCHAT

Wees op uwe hoede! Bewaak uwe gezondheid als een bezit dat, éénmaal U ontnomen, nimmer ongeschonden tot U wederkeert. Zie toe, dat hetgeen ge eet en drinkt altijd zuiver en frisch is, vooral in den Zomer, opdat geen kiemen van bederf het lichaam kunnen binnentreden. Installeer een FRIGIDAIRE, de koelkast, die voedsel en dranken voor onbepaalden tijd versch houdt en U bovendien in staat stelt IJspuddingen, Plombières, Sorbets en andere koude Délicatessen in uw eigen keuken te bereiden.

FRIGIDAIRE werkt electrisch, automatisch en geruischloos, zonder dat U er eenige aandacht of noemenswaardige kosten aan behoeft te besteden. De kostprijs van een FRIGIDAIRE is luttel, vergeleken met de onschathare waarde van een goede gezondheid. **FRIGIDAIRE MAAKT IJS ZONDER IJS**

*De moderne
Frigidaire „ijs-
bezorger“ komt*

*slechts éénmaal
en het ijs blijft
altijd in de kast*

Frigidaire

Product of General Motors

Vraagt onze geïllustreerde brochure 105 J
Plantage Middenlaan 62 - Amsterdam